

SÖZ VARLIĞINI BELİRLEMeye VE GELİŞTİRMEYE YÖNELİK ARAŞTIRMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tuncay TÜRK BEN*

ÖZ

Dil, hem birey, hem de toplum için en etkili iletişim aracıdır. İnsanın duygu ve düşüncelerini ifade etmesi, başkalarıyla iletişim kurması, kültürünü geleceğe taşıması dil aracılığıyla mümkün olmaktadır. Bu nedenle dil öğretimi önem taşımaktadır. Kişi, edindiği sözcüklerle ana dilini kullanmaktadır. Ana dilin doğru, etkili ve güzel kullanımı da kişisel söz varlığının zenginliği ile mümkün olmaktadır. Bu açıdan okul öncesi dönemden itibaren söz varlığını zenginleştirecek çalışmaların yapılması ve gerekli materyallerin de bilimsel ölçütler ışığında hazırlanması gerekmektedir. Dil ve zihinsel becerilerin gelişiminde kilit rol oynayan söz varlığının kazandırılmasında Türkçe ders kitaplarının ve öğrenme ortamında kullanılan strateji, yöntem ve tekniklerin rolü büyüktür. Bu çalışmada da eğitim alanında söz varlığını belirlemeye ve geliştirmeye yönelik lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin söz varlığını belirlemeye yönelik araştırmalar ile ders kitapları üzerine çalışmalar araştırmamızın kapsamına alınmıştır. Araştırma, betimleyici bir çalışma olup veriler doküman incelemesi yöntemi ile toplanmıştır. İnceleme yapılırken YÖK tez veri tabanı üzerinde “söz varlığı”, “kelime hazinesi”, “kelime serveti”, “sözcük dağarcığı”, “kelime öğretimi”, “sözcük öğretimi” gibi kelime gruplarıyla tarama yapılmıştır. Çalışmalar gerekli incelemelerin ardından farklı kategoriler altında toplanıp değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında, Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarının büyük bir kısmı öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye, yaş ve gelişim seviyelerine uygun olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmaların çoğunda da öğrencilerin sahip olduğu söz varlığı

* Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, tuncayturkben57@gmail.com

açısından istenilen düzeyin altında olduğu görülmüştür. Öğrencilerin söz varlığını geliştirmek için öğretim programlarının, ders kitaplarının tekrardan yapılandırılması gerekmektedir. Kelime öğretimine yönelik farklı strateji, yöntem ve tekniklerin kullanılması, kelime hazinesinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, söz varlığı, lisanüstü çalışmalar, inceleme

EVALUATION OF THE STUDIES CONDUCTED ON DETERMINING AND DEVELOPING VOCABULARY

ABSTRACT

Language is the most influential communication means for individuals and for the society. It is possible for an individual to express his/her feelings and thoughts, to communicate with others, and to transfer his/her culture via the language for the future. For this reason, teaching language is important. The person uses his/her mother tongue with the vocabulary s/he has acquired. The correct, effective and good use of the mother tongue is possible with a personal vocabulary. Based on this viewpoint, it is necessary to organize activities to enhance the vocabulary during pre-school years and to prepare the required materials in the light of scientific criteria. The role of Turkish coursebooks and the strategies, methods and techniques employed in learning medium is great in having students acquire vocabulary which plays a key role in language development and mental skills development. In the present study, the purpose is to assess the postgraduate studies conducted for the purpose of determining and developing vocabulary in educational field. Studies on textbooks and investigations to determine the vocabulary of students have been included in our research. The study was a descriptive one, and the data were collected by using the Document Review Technique. When the study was conducted, the HIC thesis database was searched by writing the word groups like “vocabulary”, “words used”, “vocabulary teaching”, and “teaching words”. After the necessary assessments, the studies were collected and evaluated under different categories. According to the findings, it was observed that a great deal of the Turkish coursebooks, Turkish language and literature were not suitable to improve the vocabulary of students, and for their age and developmental levels. In most of the studies conducted previously to determine the vocabulary levels of students, students were found to be below the desired level in terms of the required vocabulary. For the purpose of improving the vocabulary of students, curricula and coursebooks must be re-structured. The use of different strategies, methods and techniques for vocabulary teaching will contribute to the development of vocabulary.

Key Words: Turkish teaching, vocabulary, post graduate studies, examination

GİRİŞ

Bireyler, dilin kendisine sunduğu sınırsız becerileri kullanarak duygu ve düşüncelerini ifade eder, kendilerini hayat boyu geliştirirler. Bu süreçte düşünme, anlama, sorgulama, araştırma, sorun çözme gibi zihinsel beceriler de önemli olmaktadır. Bunlar bireyin zihnini geliştirmekte, bakış açısını zenginleştirmekte, toplumla bütünleşmesini kolaylaştırmakta, kişisel ve kültürel gelişimine katkı sağlamaktadır (Güneş, 2016, s. 94). Bireylerin tüm bu becerileri etkin bir şekilde kullanabilmesi ve toplumda önemli bir konuma sahip olmasında sahip olduğu söz varlığının yeri ve önemi büyüktür. Çünkü kişinin anlama ve anlatma becerilerinin gelişimi doğrudan zengin bir söz varlığına sahip olmasıyla mümkündür. “Dili etkili, güzel ve doğru bir biçimde kullanabilmede bireyin sahip olduğu kelime hazinesinin önemi büyüktür.” (Göçer, 2009, s.1026).

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğüne bakıldığında (TDK, 2005, s.1807) söz varlığının, bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu ve vokabüler şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Ancak söz varlığının bu kavramlardan hiçbirini tam olarak karşılamadığını ifade eden Baş'a (2006, s.103) göre söz varlığı bu kavramları da içine alan geniş kapsamlı ve genel bir kavramdır. Göçer (2009, s. 1026- 1027) de bu kavramların aynı anlam evrenine ait gibi algılandığını fakat kullanım alanları arasında farklılıkların olduğunu belirtmektedir.

Söz varlığı, bir milletin zaman içerisinde kullandığı sözlerin tamamını oluşturmaktadır. Söz varlığı aynı zamanda sahip olduğu milletin kültürünü, birikimini, düşünce dünyasını, hayat tarzını yansıtır. “Bir dilin söz varlığı, o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutmakta, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, biçim, söz dizimi ve anlam değişikliklerini yansıtmakta, hangi dillerin etkisiyle, ne tür değişimlerin gerçekleştiğini göstermektedir.” (Aksan, 2006, s.11).

Söz varlığını geliştirmenin birey ve toplum açısından ne denli önemli olduğu görülmektedir. Türkçe öğretim programları incelendiğinde de öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye yönelik çalışmaların olduğu, kazanımların bu doğrultuda düzenlendiği görülmektedir. İlköğretim düzeyinde öğrencilerin dil becerilerini geliştirmede, Türkçe derslerinin önemi çok büyüktür. Programda birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar kazanımların yapısı ve hiyerarşisi, öğrencilerin temel dil becerilerinin yanı sıra üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Öğretim programının özel amaçlarına bakıldığında da “okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle,

söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması” üzerinde durulduğu görülmektedir (MEB, 2018, s. 7). İfadeye bakıldığı zaman da bireyde dil zevki ve bilincinin oluşması, duygu, düşünce ve hayal dünyasının gelişiminin söz varlığının gelişimine bağlı olduğu görülmektedir.

Kurudayıoğlu ve Sosyal (2016, s. 120) öğrencilerin söz varlıklarının gelişmiş olmasını anlama ve anlatma becerilerinin daha verimli olması bakımından önemli olduğunu belirtmektedirler. Öğrencilerin okudukları bir metni ya da dinlediklerini düzgün bir şekilde anlayabilmeleri, bunun yanında kendi düşüncelerini karşı tarafa sağlıklı bir şekilde aktarabilmeleri açısından söz varlığı büyük bir öneme sahiptir. Benzer düşünceleri dile getiren Karatay’a (2007, s.143) göre de düşünce süreçleri ile anlama ve anlatma temel dil becerilerinin etkin kullanımı zengin bir kelime hazinesine bağlıdır. Öğrencilerin sahip olduğu söz varlığının anlama ve anlatma becerilerini geliştirdiği, bu becerilerin de akademik başarıyı artırdığı birçok çalışmada vurgulanmaktadır (Demir ve Yapıcı, 2007, s.28; Karatay, 2011, s.9; Temizkan, 2009, s.32). Öğrencilerin söz varlığını geliştirmede Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarının ve öğrenme ortamında kullanılan yöntem ve tekniklerin önemi büyüktür. Öğrencilerin söz varlığını geliştirmede büyük öneme sahip olan ders kitaplarının özenle hazırlanması ve ders kitapları metinlerindeki söz varlığının da değişik yöntem ve tekniklerle öğrencilerin söz varlığına aktarılması gerekmektedir. Ders kitapları, her öğrencinin okumak durumunda olduğu kitaplardır. Bu kitapların hazırlanmasında eğitim- öğretim kademelerine veya yaş gruplarına göre belirlenmiş olan temel söz varlığı esas alınmalıdır. Özellikle Türkçe ve edebiyat kitaplarına alınacak metinler yazılırken veya seçilirken, içerik açısından uyulması gereken ölçütlerin yanında belirlenmiş olan temel söz varlığını kapsayacak nitelikte olmasına da özen gösterilmelidir (Demir, 2016, s.155).

Öğrenme ortamında söz varlığının da uygun yöntem ve teknikler ışığında kazandırılması gerekmektedir. NRP’nin bilimsel bir temele dayanan zengin ve çok yönlü bir söz varlığı kazanımını tasarımılamak adına sekiz temel bulgudan hareket ettiği görülmektedir (Butler Vd. 2010’dan aktaran Esgin, 2016, s.57). NRP’nin bulguları aynı zamanda söz varlığı kazanımı konusunda hangi ölçütlerin öne çıkması gerektiği konusuna da açıklık getirmektedir.

1. Söz varlığı gelişiminde kazandırılacak kelimeler öğrencinin birçok durumda yararlı bulacağı ya da işine yarayacak kelimeler olmalıdır.
2. Söz varlığının işlevleri/unsurları gerektiği biçimde yeniden yapılandırılmalıdır. Öğrenciler, söz varlığı çalışmalarında çoğu kez hızlı bir biçimde

öğrendikleri bir söz varlığı işlevinin/unsurunun onlardan ne beklediğini bilir.

3. Söz varlığı kazanımı tanımsal bilginin ötesine geçilip, aktif katılım gerektirdiği zaman daha etkilidir. Çocuklar bir kelimeyi öğrendikleri zaman yalnızca kelimenin tanımını değil aynı zamanda onun diğer kelimelerle olan mantıksal ilişkisini de öğrenir. Onlar ayrıca kelimelerin farklı bağlamlardaki işlevlerinden de haberdardır.
4. Söz varlığı öğelerinin yinelenmesi ve özellikle öğrencilerin onlarla birçok kez karşılaşmasının sağlanması önemsenmelidir. Yineleme ya da alıştırma göz ardı edilmemelidir. Söz varlığı kazanımında öğrencilere çeşitli bağlamlarla ve kelimelerle defalarca karşılaşma fırsatları sağlanmalıdır.
5. Belirli bir metin söz konusu olduğunda metne ait söz varlığının doğrudan öğrenilmesi sağlanmalıdır. Çocukların dersleri ve bazı konuları anlamak için bilmesi gereken belirli kelimelerin olduğu her zaman akılda tutulmalıdır.
6. Söz varlığı kazanımında bilgisayar teknolojisi etkili bir biçimde kullanılmalıdır. Bu konudaki teşvik her zaman dile getirilmekle birlikte, önemli olan uygulamada yeterli düzeye gelebilmektir. Bilgisayar teknolojilerinin kullanımının söz varlığı kazanımına katkıları kanıtlanmıştır.
7. Söz varlığı kazanımı tesadüfi öğrenme yoluyla sağlanabilir. Okuma hacmi uzun vadede söz varlığı kazanımı için hayatî önemdedir. Konuyla ilgili ayrıca yapılandırılmış sesli okuma çalışmaları, tartışma oturumları ve okul ya da evde bağımsız okuma çalışmaları tavsiye edilmektedir.
8. Tek bir yöntemle bağlı kalmak söz varlığı kazanımında ideal ya da beklentileri karşılayan sonuçlara ulaşmamızı güçleştirecektir. Söz varlığı kazanımında kullanılacak yöntemler, söz varlığının gelişimine dönük hedefler yanında, bireylerin yaşına ve becerilerine göre tasarlanmalıdır.

Söz varlığı üzerine yapılan çalışmaların hem dünyada hem Türkiye’de arttığı görülmektedir. Dilin gelişimine koşul olarak, söz varlığındaki genişleme ve derinleşmenin bu artışa neden olduğu ifade edilmektedir (Esgin, 2016, s. 57). Bu çalışmada da ülkemizde lisansüstü düzeyde yapılmış söz varlığını belirlemeye ve geliştirmeye yönelik çalışmalar değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın temel amacı, söz varlığını belirlemeye ve geliştirmeye yönelik lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesidir. Öğrencilerin söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmalar ile öğrenci ders kitaplarının söz varlığını ortaya koymaya çalışan çalışmalar araştırmamızın

kapsamına alınmıştır. Ayrıca çalışmanın bir diğer amacı, alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara bir fikir vermek, yapılabilecek çalışmalara da ışık tutmaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli: Araştırma betimleyici bir çalışma olup veriler, doküman incelemesi yöntemi ile toplanmıştır. Çalışmada, YÖK Ulusal Tez Merkezinde söz varlığını belirleme ve geliştirmeye dönük çalışmalar incelemeye alınmıştır. Bu doğrultuda araştırma, nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013, s.217)'e göre doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi dokümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma olmak üzere beş aşamada yapılabilir. Bu yöntem, tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir.

Evren ve Örneklem: Çalışmanın evrenini, Türkiye'de söz varlığı üzerine yapılmış lisansüstü çalışmalar oluşturmaktadır. Örneklemine ise YÖK Ulusal Tez Veri tabanında söz varlığı araştırmaları içerisinde erişime açık, eğitim alanında yapılan söz varlığını belirlemeye ve geliştirmeye yönelik çalışmalar oluşturmaktadır. Edebî eserler üzerindeki çalışmalar kapsam dışı bırakılırken eğitimle ilgili söz varlığını geliştirecek çalışmalar, Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı ders kitapları üzerinde yapılan çalışmalar ve öğrencilerin söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmalar çalışma kapsamına alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi: Araştırmada incelenen tezlere, 20 Mayıs 2018- 26 Haziran 2018 tarihleri arasında YÖK Ulusal Tez Veri tabanı merkezinin internet sayfası üzerinden erişilmiştir. Veri tabanı üzerinde “söz varlığı”, “kelime hazinesi”, “kelime serveti” “sözcük dağarcığı”, “kelime öğretimi”, “sözcük öğretimi” gibi kelime gruplarıyla tarama yapılmıştır. Elde edilen tezler incelenmiş ve mükerrer olanlar elenmiştir. İnceleme yapılırken tezlerin özet, problem, amaç, yöntem ve sonuç bölümlerinden alıntı yapılarak yararlanılmıştır. Çalışmalar gerekli incelemelerin ardından içerik olarak farklı kategoriler altında toplanmıştır. Yalnız bazı çalışmalar içeriği gereği farklı kategoriler içerisine girebilecek mahiyettedirler. Bu tarz çalışmalar sadece bir kategori altında ele alınmıştır. Belirlenen tezlerin analizinde, betimsel analiz yöntemi uygulanmıştır. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlemek, yorumlamak ve okuyucuya sunmaktır.

BULGULAR ve YORUMLAR**Tablo 1.** Ders kitaplarının söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmalar

Yazar	Amaç	Evren-örneklem / Çalışma Grubu	Veri toplama ve analizi	Bulgular
Baysal, 2007	Bu çalışma, 7.sınıf Türkçe ders kitabında bulunan kelime servetini tespit etmek ve ders kitabının Türkçe Öğretim Programı'na uygunluğunu incelemek amacıyla yapılmıştır.	7. sınıf Türkçe ders kitabı	7.sınıf Türkçe ders kitabındaki 39 metin ve bu metinlere ait hazırlık çalışmaları, anlama ve anlatım çalışmaları, tür ve biçim çalışmaları, sözlü ve yazılı anlatım çalışmaları ile kitapta bulunan sözlük bölümü incelenmiştir.	Toplam 34.121 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimelerin bir kısmı başka kelimelerle kavram oluşturdıklarında ise 32.164 kavramlık bir havuz ortaya çıkmıştır. Bu kavram havuzun 4.508 çeşit kavramdan oluştuğu görülmüştür. Ders kitabının kavram kazandırma noktasında yetersiz olduğu görülmüştür.
Açıkgöz, 2008	Bu çalışma, 2004 Türkçe dersi öğretim programına göre hazırlanan Özgün Yayınları 6.sınıf ders kitabında bulunan kelime servetini tespit etmek ve ders kitabının Türkçe Öğretim Programı'na uygunluğunu incelemek amacıyla yapılmıştır.	6. sınıf Türkçe ders kitapları / Özgün Yayınları 6.sınıf Türkçe ders kitabı	Metinler kelime serveti yönüyle incelenmiştir. Değerlendirmeler kavramlar üzerinde yapılmış, kitaptaki kavramlar sıralanmıştır. Kelime ve öbeklerin kaçınıcı anlamda kullanıldığı, özel isimler, deyimler, mecazlar, terimler toplam kavram sayısı, çeşit olarak kullanılan kavram sayısı ve oranları tablolarla gösterilmiştir.	Her metin ayrı ayrı değerlendirilmiş, sonuçlar tablolara gösterilmiştir. Ders kitaplarının daha titiz hazırlanması gerektiği görülmüştür.
Baldan, 2009	Yeni program 6.sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin kelime servetini belirlemek.	6. sınıf Türkçe ders kitapları / Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabı	Ders kitabındaki metinler tek tek incelenmiş.	Ders kitabında toplam 8.864 sözcük bulunmuştur. Bu kelimelerden 2.154 tanesi çeşit kelime sayısını oluşturmaktadır.
Yiğit, 2011	8.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin Türkçenin söz varlığını ne kadar yansıttığını, öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye ve zenginleştirmeye ne kadar katkı sağladığını incelemektir.	8.sınıf Türkçe ders kitapları / MEB 8.sınıf Türkçe ders kitabı	Ders kitabından 18 metin bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Microsoft Excel programı kullanılarak kelimeler sıralanmış ve sıklık dizini oluşturulmuştur. Cibakaya 2.2. programı kullanılarak da kelimelerin dizini ve kullanım sıklığı tespit edilmiştir.	Kitabın tamamında 9,526 sözcük, 2.799 çeşit sözcük bulunmuştur. Metin başına ortalama 529,222 sözcük ve 155,5 çeşit sözcük düştüğü belirlenmiştir.

<p>Yalçın, 2005</p>	<p>Örnekleme alınan ilköğretim 1. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan söz varlığını belirlemektir.</p>	<p>2003-2004 eğitim öğretim yılında okutulan 1. ve 5. sınıf Türkçe ders kitapları / 1.sınıf Türkçe ders kitabı (Top Yay., 2001) ve 5.sınıf Türkçe ders kitabı (Özgün Matbaacılık, 2001)</p>	<p>Ders kitabı metinleri bilgisayar ortamındaki Excel programına aktarılmış ve metinlerdeki sözcük sayısı ve söz varlığı unsurları istatistiksel olarak belirlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde değişik gramer kitaplarından ve akademisyenlerden (3) ve Türkçe öğretmenlerinden yararlanılmıştır. Çözümlemede yüzde ve frekans kullanılmıştır.</p>	<p>İlköğretim 1. ve 5.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki tekrarsız sözcük sayısı toplam olarak 1.sınıf Türkçe ders kitabında 829, 5.sınıf Türkçe ders kitabında 2.436 olmak üzere toplam 3.265'tir. Bu sayı oldukça az bulunmuştur. İncelenen 1. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının yaş, bilişsel gelişim ve bunlara bağlı olarak düzenlenen öğretim ilkelerine tam anlamıyla uygunluk göstermediği görülmektedir.</p>
<p>Arslan-Kutlu, 2006</p>	<p>6, 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitabındaki metinleri söz varlığı açısından değerlendirmek.</p>	<p>6, 7.ve 8. Sınıf Türkçe ders kitapları / MEB 6, 7.ve 8. Sınıf Türkçe ders kitapları</p>	<p>Metinler numaralandırılarak bilgisayar ortamına aktarılmış. Cibakaya 2.2. programı ile de metinler dizin haline getirilmiştir. Sözcüklerin sıklık düzeyi ve sözcük sayısı belirlenmiştir.</p>	<p>Metinlerin genel söz varlığı 25.808 olarak bulunmuştur. Çeşit söz sayısı 9.331, madde sayısı 4.307, fiil türündeki maddelerin sayısı 839, çeşit fiil sayısı 1.313 olarak bulunmuştur. Diğer veriler de tablolarla gösterilmiştir. Sınıflar arasında yapılan karşılaştırmalarda, sınıf seviyesinin artışı ile metinlerin söz varlığında da belirli bir oranda artış gözükmemektedir.</p>
<p>Kaya, 2008</p>	<p>Türkçe ders kitaplarını söz varlığı bakımından incelemek, söz varlığı ve sözcük çalışmalarında izlediği tutumu tespit etmek.</p>	<p>II. kademe Türkçe ders kitapları</p>	<p>Ders kitapları tek tek incelenmiş, öğretmenlere ve öğrencilere anket uygulanmış. Kitapevi ve kırtasiyecilerle görüşmeler yapılmış.</p>	<p>I.Kitapta toplam 18 metin yer almaktadır. Çalışma kitabı ayrı. Çalışma kitabında 1. kitaptaki metinlerle ilgili toplam 265 etkinliğin, yalnızca 68 adedi sözcük çalışması niteliğindeki etkinliklerdir. II. kitapta 34 adet metin vardır. Bu metinlerle ilgili sözcük çalışmalarında gösterilen sözcüklerin sayısı 244'tür. III. kitapta 41 adet metin vardır. Bu metinlerle ilgili sözcük çalışmalarında yer alan sözcüklerin 97 adedinin anlamı metin altı sözlükçede verilmiştir. Ankete katılan öğretmen ve öğrenciler ders kitabındaki metinlerin değiştirilmesini ve seviye düzenlemesinin yapılmasını istemektedirler.</p>

Ekmen, 2009	MEB tarafından hazırlanan 7.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri, söz varlığı açısından incelemek, dizini oluşturmak, metinlerdeki genel sözcük ve kavram sayılarını tespit etmektir.	7.sınıf Türkçe ders kitapları / MEB tarafından hazırlanan Türkçe ders kitabı	Metinler bilgisayar ortamına aktarılmış daha sonra ise Microsoft Excel yardımıyla veriler çözümlenmiştir.	Çalışmada 19 metin söz varlığı açısından incelenmiştir. Kitabın tamamında 10.009 sözcük, 9.073 kavram bulunmuştur. Metin başına ortalama 526,789 sözcük ve 477,526 kavram düştüğü belirlenmiştir. Metinlerdeki kavramların % 59'u çeşit olarak kullanılmıştır. Metin başına düşen kavram sayısı 283,263'tür.
Apaydın, 2010	6.sınıf Türkçe ders kitaplarını söz varlığı bakımından incelemek.	2009 - 2010 6.sınıf Türkçe ders kitaplarının tümü	Beş ayrı yayınevının 6.sınıf Türkçe ders kitapları incelenmiş, veriler numaralandırılarak düzenlenmiş daha sonra ise Cibakaya 2.2. sürümü kullanılarak dizin haline getirilmiştir.	Kitapların söz varlıkları sırasıyla Evrensel İletişim 13.766, Koza 9.544, MEB 9.994, Özgün 12.108, Tuna 11.935 şeklindedir. Bulgular kısmında elde edilen diğer sonuçlar da yorumlanmıştır. İncelenen kitapların öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye ve onların yaş seviyelerine, gelişimlerine tam olarak uymadıkları görülmüştür.
Uludağ, 2010	Örnekleme alınan 7.sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan söz varlığını belirlemek.	7.sınıf Türkçe ders kitaplarının tümü	Metinler beş ayrı yayınevinden toplanmış ve bilgisayar ortamına aktarılmış. Cibakaya programı tarafından dizinlenmiş ve sıklıkları belirlenmiştir.	Erdem, Harf, Koza, MEB, Pasifik yayınevlerine ait sözcük sayısı yayınevlerine göre sırasıyla 10.901, 10.375, 8.360, 9.418, 10.292 şeklindedir. Çeşit söz sayısı sırasıyla 6.438, 6.224, 5.571, 5.673, 5.597'dir. Bulgular kısmında ayrıca fiil türündeki maddelerin sayıları, atasözlerin, deyimlerin, ikilemelerin, ünlemlerin vb. söz varlığı unsurların istatistiki verileri verilmiştir.
Uslu, 2010	MEB 9.sınıf Türk Edebiyatı ders kitabındaki metinlerin söz varlığının dizinini oluşturmak, genel sözcük sayılarını tespit etmek, sözcüklerin sıklık düzeylerini tespit etmek, içerdiği söz varlığı öğelerini tespit etmektir.	9.sınıf Türk Edebiyatı ders kitabı	Ders kitabındaki metinler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Elde edilen veriler "Cibakaya Dizin Programı 2.2." ve "Microsoft Excel" programları kullanılarak analiz edilip düzenlenmiştir.	Metinlerin söz varlıkları; toplam sözcük sayısı 34.413, madde sayısı 6.714, alt madde sayısı 8.678'dir. çeşit söz sayısı 15.392, çeşit isim sayısı 12.348 ve çeşit fiil sayısı 3.044'tür. Diğer söz varlığı öğeleri de ortaya konmuş ve değerlendirilmiştir.

<p>Turhan, 2010</p>	<p>Örnekleme alınan 8.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki yer alan söz varlığını belirlemektir.</p>	<p>2009-2010 yılı 8.sınıf Türkçe ders kitapları</p>	<p>Beş farklı yayınevine ait ders kitapları bilgisayar ortamına aktarılmış ve düzenlenmiştir. Cibakaya programı tarafından dizinlenmiş ve sıklıkları belirlenmiştir.</p>	<p>Ders kitaplarındaki toplam sözcük sayısı yayınevlerine göre Batu 15.095, Harf Eğitim 11.687, Koza 9.805 MEB 10.430, Pasifik 8.457 şeklindedir. Çeşit söz sayısı ile toplam sözcük sayısının sıralamaları aynıdır. Çalışmada tespit edilen diğer söz varlığı öğeleri de ortaya konmuş ve yorumlanmıştır. İncelenen ders kitaplarının öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye, öğrencilerin yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmadığı tespit edilmiştir.</p>
<p>Uluçay, 2011</p>	<p>İlköğretim 6, 7. ve 8.sınıfların Türkçe ders kitaplarındaki ve ortaöğretim 9, 10, 11. ve 12.sınıflar Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki söz varlığını ortaya koymak ve kitaplarda yer alan kelimelerin kullanım sıklığını ve yaygınlığını karşılaştırmalı olarak tespit etmektedir. Bir başka amacı da ilköğretim ders kitaplarındaki yer alan metinlerdeki söz varlığını ortaöğretim ders kitaplarındaki yer alan metinlere alt yapı oluşturmadaki durumunu tespit etmektedir.</p>	<p>2010- 2011 yılı 6, 7. ve 8.sınıf Türkçe ders kitapları ve ortaöğretim 9, 10, 11. ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitapları / MEB 6, 7. ve 8.sınıf Türkçe ders kitapları ve ortaöğretim 9, 10, 11. ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitapları</p>	<p>Metinler taranarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve kelimeler üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Veri analizinde ise “Simple Concordance Program 4.07”, “ConcApp” ile “Microsoft Excel” yazılımları kullanılmıştır.</p>	<p>İlköğretim ders kitaplarındaki metinlerde yer alan 44.064 kelime, 262 ikileme, 1.045 deyim, 3 atasözü ile ortaöğretim ders kitaplarındaki metinlerde yer alan 115.040 kelime, 610 ikileme, 2.784 deyim, 5 atasözü belirlenerek sıklıklarına göre listelenmiş ve bu listeler ekler bölümünde sunulmuştur. İki seviyedeki ders kitaplarında yaygın olarak ve yüksek sıklıkta kullanılan söz varlığı unsurları karşılaştırılmıştır. Ders kitapları arasında % 29,9 oranında ortak kelime kullanıldığı, bunun dışında kalan % 70,1 oranda da kelime seçimi açısından da birbirinden farklılaştıkları görülmüştür</p>
<p>Uyar, 2012</p>	<p>İlköğretim 8.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin öğrencilerin söz varlığını geliştirmelerine hizmet etme konusunda yeterli olup olmadığını tespit etmektedir.</p>	<p>2011-2012 yılı 8.sınıf Türkçe ders kitapları / MEB ve TED Ankara Koleji yayınlarının 8.sınıf Türkçe ders kitapları ile Samsun Atakum İlköğretim okulu ve TED Samsun Koleji 8.sınıfların yazmış oldukları bilgilendirici metinler</p>	<p>İki ayrı yayınevine ait 8.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki bilgilendirici metinler ve 8.sınıf öğrencilerine yazdırılan bilgilendirici metinler (18 konu) incelenmiştir. Metinler bilgisayar ortamına belirli yöntemler izlenerek aktarılmış ve düzenlenerek Cibakaya 2.3. programı ile dizin haline getirilmiştir.</p>	<p>MEB ders kitabında 6.863 toplam, 2.532 farklı sözcük kullanılırken; TED ders kitabında 8.963 toplam, 2.606 farklı sözcük kullanılmıştır. Araştırmaya 110 8.sınıf öğrencisi katılmış. Bu öğrenciler yazılı anlatımlarında 11.417 toplam sözcük, 2.228 farklı sözcük kullanmışlardır. Bulgular ders kitapları ve öğrenciler boyutunda karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.</p>

Öz, 2012	8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin söz varlığını belirlemek.	2011- 2012 yılı 8.sınıf Türkçe ders kitapları / MEB, Pasifik, Tav ve Koza Yayınevlerine ait 8.sınıf Türkçe ders kitapları	Dört ayrı yayınevini kitaplarındaki metinler bilgisayar ortamına aktarılmış. Gerekli düzeltmelerin ardından belirli bir yöntem doğrultusunda metinler incelenmiştir.	Kitapların toplam kelime sayılarına bakıldığında en fazla kelimeye 19.612 kelimeyle Tav Yayınları sahiptir. Onu sırasıyla 16.469 kelimeyle Koza Yayınları, 15.929 kelimeyle MEB Yayınları, 14.414 kelimeyle pasifik yayınları izlemektedir. 101 metnin sıklık dizinleri oluşturulmuş ve bu metinler söz varlığı açısından incelenmiş, araştırma sonuçları ortaya konmuştur.
Daharlı, 2012	Örnekleme alınan 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan söz varlığını belirlemektir.	5.sınıf Türkçe ders kitapları	Türkçe ders kitapları iki araştırmacı tarafından birkaç kez okunarak yapılandırılmış formlar hazırlanmıştır. Cibakaya tarafından sözcüklerin ve söz varlığı unsurlarının frekans analizleri yapılmıştır.	5.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki toplam sözcük sayısı 43.876, madde başı sayısı 20.141, atasözlerinin sayısı 12, deyimlerin sayısı 270, ikilemelerin sayısı 150... Kitaplar arasındaki toplam sözcük sayısına bakıldığında tüm kitapların sayı bakımından birbirine yakın olduğu görülmüştür. Analiz sonucunda, incelenen Türkçe ders kitaplarında özel isimlerin, deyimlerin ve ikilemelerin sıkça kullanıldığı; atasözleri, tekerlemeler ve kısaltmaların az sayıda kullanıldığı belirlenmiştir.
Büyükhellaç, 2014	Ortaokul Türkçe ders kitaplarının söz varlığı unsurları açısından ne tür özellikler taşıdığını belirlemektir.	Ortaokul Türkçe ders kitapları	Metinler bilgisayar ortamına aktarılmış, cibakaya programı aracılığıyla da dizinlenmiştir.	Söz varlığının çeşitli unsurları üzerinden yapılan karşılaştırmalarda çeşit söz, deyim ve özel isim sayılarında 5, 6. ve 7.sınıflarda kademeli bir artış yaşanmış ancak 8.sınıflarda azalma görülmüştür. Söz konusu kitapların tamamının atasözleri bakımından fakir olduğu görülmüştür.

<p>Çelik, 2015</p>	<p>Bu araştırmanın temel amacı 1947 tarihli Türkçe I ders kitabıyla 2014-2015 öğretim yılında okutulan MEB Türkçe 6 ders ve çalışma kitaplarındaki söz varlığını tespit etmek, kitapları söz varlığı açısından karşılaştırmak ve 1947 tarihli Türkçe I ders kitabını neolojizm açısından incelemektir.</p>	<p>Araştırmanın evren ve örnekleme 1947 tarihli Türkçe I ders kitabı ile 2014-2015 eğitim öğretim yılında okutulan MEB Türkçe 6 ders kitabı ve çalışma kitabıdır.</p>	<p>1947 tarihli Türkçe I ders kitabı, 2014-2015 öğretim yılında okutulan MEB Türkçe 6 ders kitabı ve çalışma kitabı olmak üzere toplam üç ayrı kitap dijital ortamda word sayfasına aktarılarak incelenmiştir.</p>	<p>1947 tarihli Türkçe I ders kitabındaki metinlerin toplam söz varlığı 11.503'tür. MEB 2014 Türkçe 6 ders kitabının söz varlığı toplam 17.428'dir. 1947 tarihli Türkçe I ders kitabının "İncelemeler Bölümü"nün söz varlığı toplam 16.869 sözcükten oluşmaktadır. MEB 2014 Türkçe 6 Çalışma Kitabının söz varlığı ise 10.368 sözcükten oluşmaktadır. Birden çok kullanılan sözcükler göz ardı edildiğinde, 1947 tarihli Türkçe I ders kitabındaki metinlerin söz varlığının 3231 sözcükten oluştuğu görülmüştür. Öte yandan MEB 2014 Türkçe 6 ders kitabının söz varlığında ise 3663 sözcük bulunmaktadır. Her iki kitabın söz varlığında 1301 adet sözcük ortak kullanılmışken, 3286 adet sözcük farklıdır.</p>
<p>Doğan, 2016</p>	<p>Örnekleme alınan ilköğretim 6, 7. ve 8.sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin söz varlığını ve kelime gruplarını belirlemektedir.</p>	<p>İlköğretim 6, 7. ve 8.sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitapları</p>	<p>Ders kitaplarındaki etkinliklerde yer alan söz varlığı ile kelime gruplarının sayısı ve kullanım sıklıkları belirlenmiştir.</p>	<p>İlköğretim 6, 7. ve 8.sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin söz varlığı sırasıyla 346, 312 ve 404 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada metinlerin kelime hazinesi açısından yeterli olmadıkları görülmüştür.</p>

Tablo 1'deki bulgulara göre ders kitapları üzerinde yapılan söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmaların daha çok ilköğretim Türkçe ders kitapları üzerinde yapıldığı görülmektedir. Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı ders kitapları üzerindeki çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Ders kitaplarındaki metinlerin bilgisayar ortamına aktarıldığı, gerekli düzeltmelerden sonra da gerekli incelemelerin yapıldığı görülmektedir. Bazı çalışmalarda kelimelerin el ile sayıldığı bazı çalışmalarda ise "Microsoft Word" ve "Microsoft Excel" programlarından yararlanılarak incelemelerin yapıldığı görülmektedir. Metinlerin analizinde "Cibakaya", "Simple Concordance Program 4.07", "ConcApp" gibi programların kullanıldığı da görülmektedir. İncelenen ders kitaplarının büyük bir bölümünün öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye, yaş ve gelişim seviyelerine uygun olmadığı görülmüştür.

Tablo 2. Öğrencilerin söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmaların değerlendirilmesi

Yazar	Amaç	Evren- örneklem / Çalışma Grubu	Veri toplama ve analizi	Bulgular
Tosunoğlu, 1998	Bu araştırmanın amacı; ilköğretim okullarının birinci sınıfına başlayan öğrencilerin aktif olarak kullandıkları kelimeleri belirlemektir.	Çalışmanın evrenini Türkiye’de 1997-98 öğretim yılında ilköğretim okullarının birinci sınıfına başlayan öğrenciler; örneklemini Türkiye’ nin bütün coğrafi bölgelerini temsil eden 135 öğrenci seçilmiştir.	Ses kaydı yoluyla örneklem grubundan serbest ve yönlendirilmiş konularda veri toplanmıştır. 156 842 cümleden oluşan veriler çözümlenerek gramatikal incelemesi yapılmıştır. İncelemede cümlelerin kelimeler yönünden uzunluklarına, kelimelerin hece ve harf sayılarına bakılmıştır. Kelimeler hem kullanım sıklıklarına hem de çeşitlerine göre tasnif edilmiştir.	Bulgular sonucunda araştırma kapsamına alınan çocukların yetişkinlerin düzeyine yakın dil yetisine sahip oldukları tespit edilmiştir.
Çıplak, 2005	Uşak merkez ilköğretim 5, 8. ve 11. sınıfların yazılı anlatımlarındaki kelime hazinelerini belirlemek.	Uşak’ta öğrenim gören 5, 8. ve 11. sınıf öğrencileri / Random usulü ile her sınıftan seçilen 30 öğrenci, toplamda ise 90 öğrenci.	Kompozisyon (270 adet) (anı yazma, serbest konuda yazma, atasözü açıklama). Veriler bilgisayar ortamına aktarılarak analiz edilmiştir.	Beşinci sınıflarda toplam kelime sayısı 6.740, kelime çeşidi 963; sekizinci sınıflarda toplam kelime sayısı 9.284, kelime çeşidi 1.177; on birinci sınıflarda ise toplam kelime sayısı 14.440, kelime çeşidi ise 2.013 olarak belirlenmiştir.
Serarslan, 2010	6. sınıf öğrencilerin kelime hazinelerini belirlemek.	Ereğli Atatürk İlköğretim Okulu 6.sınıf öğrencileri / 19 öğrenci çalışmaya dâhil edilmiş.	Yazılı anlatım uygulaması (beş ayrı yazılı anlatım yapılmış). Öğrencilerin kullandıkları kelimeler tespit edilmiş ve sözlük oluşturulmuştur.	6.sınıf öğrencilerinin aktif kelime hazinelerinin arzu edilen seviyede olmadığı görülmüştür.

Fırat, 2011	Ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerinin kullandıkları kelimeleri; kelime hazinesi ile sosyo- ekonomik ilişkisini ortaya koymaktır.	2009- 2010 yılı Gaziantep’te öğrenim gören 9.sınıf öğrencileri / dört okuldan seçilmiş 214 öğrenci grubu	Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Elde edilen veriler SPSS-15.0 kullanılarak çözümlenmiş, kelime dizini CIBAKAYA 2.2. dizin programıyla yapılmıştır.	Örneklem grubunun kullandığı cümlelerde 30317 kelime tespit edilmiştir. Toplam kelime sayısı incelendiğinde kızlar lehine bir sonuç elde edilmiştir. Üniversite mezunu anne babaların çocukları öğrenim durumu üniversitenin altındakilere göre kompozisyondaki cümle ve kelime sayıları, cümle uzunluğu bakımından daha başarılıdır.
Türkyılmaz, 2013	Ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımdaki aktif kelime hazinesini belirlemek.	Kırşehir ili Akçakent ilçesinde öğrenim gören öğrenciler / 5. Sınıf öğrencileri (57 öğrenci)	Üç farklı türde (anı, fabl, serbest konulu yazı yazma) yazılı anlatım yaptırılmış. Veriler bilgisayar ortamına aktarılmış. “Simple Concordance Program”ın 4.07 sürümü ile analiz edilerek çeşitli kelime listeleri oluşturulmuş.	Toplam 12.595 kelime tespit edilmiş, bu kelimelerden 1.653’ünün farklı kelime, 10.942’sinin ise bu kelimelerin tekrarı olduğu belirlenmiştir. Kelime kullanımında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmüştür.
Çiftçi, 1991	Üniversite öğrencilerinin üzerindeki kelime serveti araştırması yapmak.	Farklı fakülte öğrencilerinden 250 üniversite öğrencisi çalışmaya dâhil edilmiştir.	Kompozisyon (otobiyografi ve belirleyecekleri herhangi bir konu) yazdırılmış. Elde edilen veriler analiz edilerek kullanılan kelimeler tespit edilmiştir.	Elde edilen verilerle 60.095 kelime bir havuz oluşturulmuştur. Öğrencilerin 3.916 farklı kelime kullandıkları tespit edilmiştir. Araştırmacı, kullanılan farklı ve ortak kelimeleri de belirleyerek 1.273 genel aktif kelime kullandıkları sonucuna ulaşmıştır.
İpekçi, 2005	İlköğretim 7.sınıf öğrencilerinin kullandıkları kelimeleri belirlemek, kelime servetinin sosyo-ekonomik durum ile ilişkisini ortaya koyan bir durum tespiti yapmak.	Ankara ilköğretim okullarındaki 7. Sınıf öğrencileri / rastgele seçilmiş 47’si kız, 41 erkek toplam 88 öğrenci	Serbest konulu ve resim ile ilgili kompozisyonlar yazdırılmış. Bu veriler bilgisayar ortamına aktarılarak çözümlenmiştir.	Kompozisyonlarda 3.253 çeşit kelime tespit edilmiş. İlköğretim 7. sınıf öğrencileri ortalama 92 kelime, ortalama 14 cümlelik kompozisyonlar yazmışlardır. Yüksek gelirin, çocukların kelime servetinin zenginleşmesinde etkili bir faktör olmadığı görülmüştür. Öğrenim düzeyi daha yüksek olan anne babaların çocukları, kompozisyonlardaki kelime sayısı ve cümle uzunluğu bakımından daha başarılıdır.

Çabaz, 2007	Kırklareli merkez ilköğretim okullarında okuyan 5.sınıf öğrencilerin, yazılı anlatımda kullandıkları kelime servetlerini tespit etmektedir.	Kırklareli merkez ilköğretim 5. Sınıf öğrencileri / rastgele seçilen 90 öğrenci	Kompozisyon (anı, otobiyografi ve serbest konu) yazma. Veriler bilgisayar ortamına aktarılarak analiz edilmiştir.	Çalışmada, 270 adet yazılı kompozisyonda 29.677 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimelerden 2.540'ının çeşit kelime olduğu belirlenmiştir.
Duru, 2007	Uşak ili Sivasslı ilçesindeki 5.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda kullandıkları aktif kelime servetini belirleyebilmek.	Uşak ili 5.sınıf öğrencileri / Sivasslı ilçesinde öğrenim gören 114 öğrenci	Kompozisyon (anı, otobiyografi ve serbest konu) yazma. Veriler bilgisayar ortamına aktarılarak tek tek çözümlenerek kelime serveti tespit edilmeye çalışılmıştır.	Öğrencilerin toplam 28.506 kelime, 2.173 çeşit kelime, 61 ikileme, 84 deyim ve 10 atasözü kullandıkları tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmüştür.
Karahan, 2007	Uşak ili Ulubey ilçesi köy ilköğretim okulları 5.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime servetini tespit etmek.	Ulubey ilçesi 5.sınıf öğrencileri / köy ilköğretim okulları 5. sınıf öğrencilerinin tamamı	Kompozisyon (anı, gezi yazısı ve serbest konu) yazma. Veriler bilgisayar ortamına aktarılarak çözümlenmiştir. Kelimeler sayılmış sözlük oluşturulmuştur.	Öğrencilerin toplam 18.170 adet kelime kullandığı, bu kelime havuzunda ise 2.310 çeşit kelime çıktığı görülmüştür.
Singil, 2008	Uşak ili merkez ilköğretim okulları 3.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime servetini tespit etmektedir.	Uşak ili ilköğretim 3.sınıf öğrencileri / 3.sınıfta okuyan 90 öğrenci çalışmaya dâhil edilmiş.	Kompozisyon (anı, otobiyografi ve serbest konu) yazma. Veriler bilgisayar ortamına aktarılmış. Microsoft Word programından hareketle kelimeler tek tek sıralanmış. Sözlükler oluşturulmuştur.	Yapılan analizler sonucunda 22.010 kelime havuz oluşturulmuş ve 1.966 çeşit kelime kullanıldığı tespit edilmiştir.
Başpınar, 2008	Manisa ili Turgutlu ilçesindeki 5.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime servetini ölçmektedir.	Turgutlu ilçesi 5.sınıf öğrencileri / 5.sınıf öğrencilerinden 90 öğrenci seçilmiş.	Kompozisyon (anı, otobiyografi ve serbest konu) yazma. Veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve Microsoft Excel programı yardımıyla analiz edilmiştir.	Toplam 31.305 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimelerden 2.743'ünün çeşit kelime, 28.562'sinin ise bu kelimelerin tekrarı olduğu belirlenmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmüştür.

Öztekin, 2008	Düzce ili Akçakoca ilçesindeki 5.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda kullandıkları aktif kelime servetini tespit etmektedir.	Düzce ili ilköğretim 5.sınıf öğrencileri / 5.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin tamamı	Kompozisyon (anı, otobiyografi ve serbest konu) yazma. Veriler bilgisayar ortamına Microsoft Word programı ile aktarılmış, Microsoft Excel’de hazırlanan program ile kelimelerin sıklıkları belirlenmiş ve listelenmiştir.	Toplam 20.473 kelime ve 1.836 çeşit kelime kullandığı tespit edilmiştir.
Hancı, 2007	Uşak ili Banaz merkezdeki ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime servetini belirlemek.	Uşak ili Banaz ilçesi 5.sınıf öğrencileri / 5. Sınıflardan seçilen 90 öğrenci	Kompozisyon (anı, otobiyografi ve serbest konu) yazma. Veriler bilgisayar ortamında “Microsoft Office Standart Edition Word 2003” programında yazıya dökülerek çözümlenmiştir.	270 adet yazılı anlatımda toplam 13.771 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimelerden 1.493’ünün çeşit kelime, 12.278 kelimenin ise bu kelimelerin tekrarı olduğu belirlenmiştir.
Savaş, 2010	Elazığ ilinde bulunan okul öncesi öğrencilerin kelime servetini belirlemek.	Elazığ il merkezinde bulunan 2 okul ile Elazığ ilçesi olan Arıcak’ta 1 olmak üzere toplam 3 anasınıfı / üç okuldan onar öğrenci	Yapılandırılmış görüşme yolu ile veriler toplanmış (ses kaydı ile veriler kaydedilmiş). Elde edilen verilerin çözümlenmesi için bilgisayar paket programı oluşturulmuştur.	Araştırmaya katılan 30 okul öncesi öğrencinin araştırma süresince toplam 49.677 harf kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler en çok “ben” kelimesini tekrar etmişlerdir.
Karakaya, 2011	Uşak ili Eşme ilçesi merkez ilköğretim okulları 8.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime servetini tespit etmektedir.	Uşak ili eşme ilçesi 8.sınıf öğrencileri / 8’inci sınıflardan seçilen 90 öğrenci	Kompozisyon (anı, otobiyografi ve serbest konu) yazma. Toplanan veriler Microsoft Office Professional Edition Word 2003 programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra “Türkçe Metin Analiz Programı- Ergin” den yararlanılarak veriler çözümlenmiş. Aktif kelime serveti tespit edilmiştir.	270 adet yazılı veriden toplam 35.055 kelime tespit edilmiştir. Toplam çeşit kelime sayısı ise 2.924’tür. Ortaya çıkan toplam sıklık sayısı ise 32.131’dir.

Tülü, 2012	Uşak ili Eşme ilçesi merkez ilköğretim okulları 5.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime servetini tespit etmektedir.	Uşak ili Eşme ilçesi 5.sınıf öğrencileri / ilköğretim okullarından seçilen 90 öğrenci	Kompozisyon (anı, otobiyografi ve serbest konu) yazma. Toplanan veriler Microsoft Office Professional Edition Word 2003 programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra “Türkçe Metin Analiz Programı- Ergin” den yararlanılarak veriler çözümlenmiştir.	270 yazılı anlatım kâğıdında toplam 34.795 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimelerden 2.647’sinin çeşit kelime, 32.148 kelimenin ise bu kelimelerin tekrarı olduğu belirlenmiştir. Kız öğrenciler toplam ve çeşit kelime sayısı bakımından erkek öğrencilere göre daha başarılıdır.
Obuz, 2012	Uşak ili Ulubey ilçesindeki 8.sınıf öğrencilerinin sözlü anlatımda kullandıkları aktif kelime servetini belirlemektedir.	Ulubey ilçe merkezindeki 8. sınıf öğrencileri / 8.sınıflardan seçilen 90 öğrenci	Üç farklı türde (anı, otobiyografi ve serbest konu) sözlü anlatım yapma (ses kayıt cihazı kullanılmış). Toplanan veriler Microsoft Office Professional Edition Word 2003 programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra “Türkçe Metin Analiz Programı- Ergin” den yararlanılarak veriler çözümlenmiştir.	270 adet sözlü anlatım verisinde toplam 14.733 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimelerden 1.736’sının çeşit kelime, 12.997 kelimenin ise bu kelimelerin tekrarı olduğu belirlenmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu görülmüştür.
Dağ, 2017	İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine belirli konularda konuşma ve yazma etkinlikleri uygulanarak öğrencilerin mevcut söz varlıkları tespit edilmeye ve becerilere göre kıyaslanması amaçlanmıştır.	Çalışma grubu 2015- 2016 yılı Kocaeli / Çayırova İstiklal Ortaokulundaki 5,6, 7. ve 8.sınıflardan başarı oranı ilk 14 öğrenciden oluşmaktadır. Toplam 56 öğrenci.	Öğrencilere hazırlıksız konuşma, hazırlıksız yazma, daha sonra ise hazırlıklı konuşma son olarak da hazırlıklı yazma çalışmaları yaptırılmıştır. Veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, kelime sayımı ise el ile yapılmıştır.	Öğrencilerin kendilerini ifade ederken sözlü dil becerilerinde, yazılı dil becerilerine kıyasla zayıf kaldıkları belirlenmiştir.
Aykaç, 2017	Bu çalışmada Van merkezde bulunan ortaokul öğrencilerinin sahip olduğu söz varlığı belirlenmeye çalışılmıştır.	Van merkez 24 okuldan 504 öğrenci çalışmaya dâhil edilmiştir.	Veriler yazılı anlatım yaptırılarak elde edilmiştir. Öğrencilerin bu yazılı anlatımları incelenerek dökümü yapılmış ve tablolar hâlinde verilmiştir.	Toplamda 504 öğrencinin yazılı anlatımı incelenmiş ve bu yazılarda 90.181 adet kelime, 186 adet ikileme, 77 adet deyim, 51 adet atasözü ve 7724 adet de fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir.

Eğilmez, 2010	İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında yer alan sözcükler, ikilemeler, deyimler ve atasözleri gibi söz varlığı unsurlarının tespit edilmesi; öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları farklı sözcüklerin sıklıklarına ve yaygınlıklarına göre listelenmesidir. Bunun yanında ilköğretim Türkçe ders kitabındaki söz varlığı unsurlarının ve ders kitabında yer alan farklı sözcüklerin sıklıklarının belirlenmesi ve bu söz varlığının öğrencilerin yazılı anlatımlarına aktarımının tespit edilmesi araştırmanın bir diğer amacıdır.	Bursa ili 2008 -2009 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 4.sınıf öğrencileri ve onların okudukları Türkçe ders kitapları / Bursa ili Nilüfer ilçesi üç okuldan seçilen 90 öğrenci	Bu araştırmada alan araştırması kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini öğrencilerin yazılı anlatımları ve ders kitapları olmak üzere iki kaynaktan elde edilmiştir. Verilerin analizinde “Simple Concordance Program 4.07” ile “Microsoft Excel” programı kullanılmıştır.	Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları toplam 69.443 sözcük, 236 ikileme, 1.173 deyim, 22 atasözü ile ders kitaplarındaki metinlerde yer alan 10.041 sözcük, 44 ikileme, 287 deyim tespit edilerek sıklıklarına göre listelenmişlerdir. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında ve ders kitaplarında ortak kullanılan sözcüklerin, toplam sözcüklerin % 37’sini oluşturduğu görülmüştür.
---------------	---	--	--	---

Tablo 2’deki bulgulara göre öğrencilerin söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmalarda daha çok yazılı anlatıma dayalı çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Öğrencilere anı, serbest konu, otobiyografi vb. türlerde kompozisyonlar yazdırılarak yazılı anlatımlarındaki aktif söz varlıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak incelenmişlerdir. Verilerin analizinde “Microsoft Word”, “Microsoft Excel”, “Cibakaya”, “Simple Concordance Program 4.07”, “ConcApp” ve “Metin Analizi Programı- Ergin” gibi programların kullanıldığı görülmektedir. Yazılı anlatımdaki söz varlığını belirlemenin yanı sıra sözlü anlatımdaki söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmalar da mevcuttur. Bir araştırmacı (Obuz, 2012) 8.sınıf öğrencilerinin sözlü anlatımlarındaki aktif söz varlığını belirlemeye, diğer bir araştırmacı da (Dağ, 2017) ikinci kademe öğrencilerinin hem yazılı hem de sözlü anlatımdaki söz varlığını belirlemeye çalışmıştır. Çalışmalar yazılı anlatıma yoğunlaştıkları için böyle çalışmaların yapılması da önem taşımaktadır. Yapılan çalışmaların evren ve örnekleme bakıldığı zaman genelde ikinci kademe öğrencilerinin söz varlığı üzerinde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların yanı sıra az da olsa okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan çalışmaların da olduğu görülmektedir. Çalışmaların geneline bakıldığında öğrencilerin sahip olduğu söz varlığının istenilen seviyenin altında kaldığı görülmektedir.

Tablo 3. Ders kitapları ve öğrenci söz varlığı (karma) üzerinde yapılan çalışmalar

Yazar	Amaç	Evren- örneklem /Çalışma Grubu	Veri toplama ve analizi	Bulgular
Kurdayoğlu, 2005	İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları kelime hazinesini belirlemek, öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları farklı kelimeleri sıklıklarına göre listelemek ve yaygınlıklarını belirlemek. Bunun yanında ilköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında bulunan ders için yardımcı metinlerin kelime hazinesini tespit etmek ve bu kitapların kelime hazinesinin öğrencilerin kelime hazinesi ile uyumunu araştırmak.	2003- 2004 eğitim- öğretim yılında okuyan (6, 7, 8) öğrenciler ve onlara yönelik hazırlanan II. kademe Türkçe ders kitapları / 14 yerleşim birimindeki 15 okuldaki 1,726 ilköğretim ikinci kademe öğrencisinin yazılı anlatımları, MEB ve Elit yayınevlerine ait 6 adet Türkçe ders kitabı metinleri	Yazılı anlatım uygulama kâğıdı (belirlenen konularda yazı yazma). Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış. Bilgisayar yazılımlarından “Simple Concordance Program 4.07”, “ConcApp” ile “Microsoft Excel” programlarıyla elde edilen veriler analiz edilmiştir.	6. sınıflardan 603 öğrenci araştırmaya katılmış olup kullandıkları toplam kelime sayısı 61.841 ve farklı kelime sayısı 4.965'tir. 7. Sınıflardan 573 öğrenci yazılı anlatım yapmış, 64.804 toplam kelime ve 5.331 farklı kelime kullanmışlardır. Araştırmaya 8. Sınıflardan 550 öğrenci katılarak 57.744 toplam kelime içerisinde 5.055 kelime kullanmıştır. Ders kitaplarında yer alan metinlerin kelime hazinesi yönünden yaklaşık % 50 oranında öğrencilerin kelime hazinelerine uygun olmadığı görülmüştür.
Karadağ, 2005	İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime hazinesini tespit etmek ve bu dönem öğrencileri için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime hazinesinin öğrencilerin kelime hazinesiyle ne derece örtüştüğünü belirlemek.	2003- 2004 eğitim öğretim yılı birinci kademe öğrencileri ve Türkçe ders kitapları / yedi bölgeden seçilmiş 14 okuldaki 3.135 öğrencinin yazılı anlatımları, MEB ve Berk yayınevlerine ait Türkçe ders kitapları	Yazılı anlatım uygulama kâğıtları (belirlenen konularda) ve ders kitabındaki metinler bilgisayar ortamına aktarılmış. Elde edilen veriler “Simple Concordance Program 4.07” ve “Microsoft Excel” programlarıyla elde edilen veriler analiz edilmiştir.	Birinci sınıf düzeyinde araştırmaya 563 öğrenci katılmış, toplam 14.685 kelime kullanırken; ikinci sınıf düzeyinde araştırmaya 626 öğrenci katılmış, toplam 26.737 kelime kullanırken, 2.329 farklı kelime kullanmışlardır. Üçüncü sınıf düzeyinde araştırmaya 670 öğrenci katılmış, toplam 42.438 kelime kullanırken, 3.233 farklı kelime kullanmışlardır. Dördüncü sınıf düzeyinde araştırmaya 640 öğrenci katılmış, toplam 64.198 kelime kullanırken, 4.835 farklı kelime kullanmışlardır. Beşinci sınıf düzeyinde araştırmaya 636 öğrenci katılmış, toplam 60.047 kelime kullanırken, 4.948 farklı kelime kullanmışlardır. Ders kitabında yer alan metinlerin kelime hazinesi yönünden %50 - %60 arasında öğrencilerin kelime hazinelerine uygun olmadığı ortaya konmuştur.

<p>Yazı, 2005</p>	<p>Bu araştırma; değişik seviyede 10. sınıf öğrencilerinin kelime hazinelerini tespit etmek, 10. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki metinlerin kelime hazinelerini ortaya koymak, 10. sınıf öğrencilerinin kelime hazineleri ile Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki kelime hazinelerini karşılaştırarak, aradaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymak için yapılmıştır.</p>	<p>Dört okuldan toplam 200 öğrenci, Serhat ve MEB 10. sınıf kitapları</p>	<p>Veriler kitaplardaki metinlerden ve öğrencilere yazdırılan kompozisyonlardan elde edilmiştir. Öğrencilerin okul seviyelerine göre kelime sıklık listeleri elde edilmiştir. Daha sonra tüm okullar birleştirilerek ortak kelime sıklık ve yaygınlık listeleri oluşturulmuştur.</p>	<p>Öğrencilerin yaygın olarak kullandığı kelimeler, ders kitaplarının ortak sıklık listeleriyle karşılaştırılmıştır. Ders kitaplarında ve öğrencilerde ortak olarak kullanılan kelimeler tespit edilmiştir.</p>
<p>Yığıttürk, 2005</p>	<p>Bu araştırma; orta öğretim 9. sınıf öğrencilerinin kelime hazinelerini tespit etmek, aynı dönem için yazılan Türk Dili ve Edebiyatı 9. sınıf ders kitaplarındaki metinlerin kelime hazinesini belirlemek, öğrencilerin kelime hazineleri ile Türk Dili ve Edebiyatı 9. ders kitaplarının kelime hazinelerini karşılaştırmak, aralarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyabilmek için yapılmıştır.</p>	<p>Kırşehir ili 5 okulda toplam 250 öğrenci ve 9.sınıf MEB ve inklâp Yayınlarının Türk Dili ve Edebiyatı kitapları</p>	<p>Veriler ders kitabı metinlerinden ve öğrencilere yazdırılan metinlerden elde edilmiştir. Öğrencilerin okullara göre kelime sıklık ve yaygınlık listeleri ile Türk Dili ve Edebiyatı 9. sınıf ders kitaplarının kelime sıklık listeleri oluşturulmuştur, öğrencilerin yaygın olarak kullandıkları kelimeler, ders kitaplarının sıklık listeleri ile karşılaştırılmıştır.</p>	<p>Ders kitaplarında ve öğrencilerde ortak olarak kullanılan kelimeler ve öğrencilerin yaygın olarak kullanmalarına rağmen ders kitaplarında bulunmayan kelimeler tespit edilmiştir. 9. sınıf öğrencilerinin okullarına göre kullandıkları yaygın kelimeler bir araya getirilerek sıklıklarına göre tekrar dizilmiştir.</p>
<p>Avkapan, 2006</p>	<p>Bu çalışma orta öğretim 11. sınıf öğrencilerinin kelime hazinelerini tespit etmek, aynı dönem için yazılan Türk Dili ve Edebiyatı 11. sınıf ders kitaplarındaki metinlerin kelime hazinelerini belirlemek, öğrencilerin kelime hazineleri ile Türk Dili ve Edebiyatı 11. sınıf ders kitaplarının kelime hazinelerini karşılaştırmak, aralarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyabilmek için yapılmıştır.</p>	<p>8 okuldan toplam 200 öğrenci ve 11. sınıf MEB ve Şimşek Yayınlarının “Türk Dili ve Edebiyatı 3” kitapları</p>	<p>Öğrencilere yazılı anlatım yaptırılmış. Ders kitapları da incelenmiştir. hem öğrencilerin hem de kitapların kelime sıklık ve yaygınlık listeleri oluşturulmuş ve karşılaştırılmıştır.</p>	<p>Öğrencilerin yaygın olarak kullandıkları kelimeler, ders kitaplarının sıklık listeleri ile karşılaştırılmıştır. Ders kitaplarında ve öğrencilerde ortak olarak kullanılan kelimeler ve öğrencilerin yaygın olarak kullanmalarına rağmen ders kitaplarında bulunmayan kelimeler tespit edilmiştir.</p>

Pilav, 2008	Bu çalışmanın temel amacı, ortaöğretimi bitirip bir lisans programının birinci sınıfında okuyan öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları söz varlığını tespit etmek, öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları farklı kelimeleri sıklıklarına göre listelemek ve yaygınlıklarını belirlemektir.	2006- 2007 eğitim öğretim yılı lisans programlarında okuyan birinci sınıf öğrencileri ve onların okudukları Türk Dili ve Edebiyatı ders kitapları / Üç üniversiteden üçer fakülte ve her fakülteden ellışer öğrenci seçilmiştir. Toplam 450 öğrenci ve MEB ve Şimşek yayınlarına ait iki ders kitabı	Farklı metin türleri ile ilgili on bir konu başlığı verilmiş ve yazılı anlatım yapılmıştır. Veri analizinde “Simple Concordance Program 4.07”, “ConcApp” ile “Microsoft Excel” programları kullanılmıştır. Kelime sıklıkları ve yaygınlıkları bu programlar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.	450 üniversite birinci sınıf öğrencisine yazılı anlatım yaptırılarak toplam 106.030 kelime bir havuz oluşturulmuştur. İki farklı yayınevine ait son sınıf edebiyat ders kitabından elde edilen 56.767 kelime metin havuzu da öğrencilerde olduğu gibi analiz edilmiş, daha sonra da öğrencilerin söz varlığı ile karşılaştırılmıştır. Kelime hazinesi kat sayılarından ve bir kelimenin tekrarlanma durumundan hareket ederek öğrencilerin üniversiteye gelmeden önce okudukları edebiyat ders kitabının söz varlığından yeterince faydalanmadığı sonucuna dikkat çekilmiştir.
-------------	--	--	--	--

Tablo 3’teki bulgulara göre hem öğrencilerin hem de ders kitaplarının söz varlığının birlikte incelendiği çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda hem öğrencilerin söz varlığı hem de ders kitaplarının söz varlığı ortaya konularak ikisi arasındaki uyum incelenmeye çalışılmıştır. Ders kitaplarında yer alan metinlerin kelime hazinesi yönüyle öğrencilerin kelime hazinesiyle büyük oranda uyuşmadıkları ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. Söz varlığını geliştirmeye yönelik çalışmalar

Yazar	Amaç /problem	Evren- örneklem /Çalışma Grubu	Yöntem, veri toplama ve analizi	Bulgular
Cesur, 2005	Araştırma, ilköğretim 3-8. sınıf öğrencilerinin kullandıkları kelimeleri belirlemeye; kelime serveti ile çocuk edebiyatı eserleri ve sosyo-ekonomik düzey arasındaki ilişkiyi tespit etme amacını taşımaktadır.	Kastamonu merkez Akkaya Pansiyonlu İlköğretim Okulu’nda okuyan 3.-8. Sınıf öğrencileri / Her sınıftan beşer öğrenci alınmış toplam 30 öğrenci.	Araştırmacı veri toplamak için öğrenci tanıma fişi uygulamıştır. Hayallerini anlatan bir kompozisyon yazdırılmış daha sonra çocuk edebiyatı eserleri okutulmuş. Tekrar bir kompozisyon yazdırılmış. Veriler toplanıp incelenmiştir. Kullanılan kelimeler tespit edilmiştir.	Çocukların kelime hazinesini, öğrencinin içinde bulunduğu çevre ve sosyo-ekonomik durumun oluşturduğu görülmüştür. Çocuk edebiyatı eserlerinin kelime hazinesi üzerinde olumlu katkısı olmuştur.
Bayram, 2007	9.sınıf Türk edebiyatı kitabının öğrencilerin kelime hazinesine katkısı üzerindeki etkisini belirlemek.	Ortaöğretim 9. Sınıf öğrencileri / denek grubu 227 öğrenci	Alan araştırması yapılmış. Otuz soruluk test, öntest ve sontest olarak uygulanmış. Veriler “SPSS for Windows 12.00” paket programıyla analiz edilmiştir.	9.sınıf Türk edebiyatı kitabının öğrencilerin kelime hazinesini artırdığı görülmüştür.

Bulut, 2013	Bu araştırmanın temel amacı dördüncü sınıf öğrencilerine verilen etkin dinleme eğitiminin, öğrencilerin dinlediklerini anlamaları, okuduklarını anlamaları ve kelime hazineleri üzerine etkisini ortaya koymaktır.	2012-2013 eğitim öğretim yılında Aydın ili merkez ilçesindeki iki devlet okulunda öğrenim gören 125 dördüncü sınıf öğrencisi	Yarı deneysel deneme modellerinden öntest- sontest kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır. Deney grubunda etkin dinleme eğitimi verilmiş. Kontrol grubunda ise normal eğitim yapılmış. Verileri toplamak amacıyla da okuduğunu anlama testi, kelime hazinesi testi, dinleme becerisi ölçeği kullanılmıştır. Verilerin incelenmesinde SPSS 17.0 paket programından (t-testi, iki faktörlü varyans analizi, basit doğrusal regresyon) yararlanılmıştır.	Etkin dinleme eğitimi dinlediğini anlama, okuduğunu anlama ve kelime hazinesi düzeylerinin gelişimine katkı sağlamıştır.
Gülsoy, 2013	Bu araştırmanın amacı, ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin kelime hazinesini geliştirmede eğitsel oyunların etkisinin olup olmadığını ortaya çıkarmaktır.	Niğde ili ilköğretim okulları / 19 Mayıs İlköğretim Okulu 6.sınıfta öğrenim gören 60 öğrenci (30 deney, 30 kontrol grubu)	Deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada öntest- sontest kontrol gruplu seçkisiz desen kullanılmıştır. Deney grubunda eğitsel oyunlarla öğretim, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmış. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmış, gruplar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını anlamak amacıyla da “t-testi” kullanılmıştır.	Eğitsel oyun yönteminin kullanıldığı deney grubu, geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubuna göre daha başarılıdır.
Tuğyan, 2010	Yapılan çalışmanın amacı, İstanbul Ümraniye TEV Zahide Zehra GARRING İlköğretim Okulu 2. sınıf öğrencilerinin fihrist, metin defteri ve sözlüğü birlikte kullanmalarıyla kelime servetlerinin değişimi arasındaki ilişkiyi belirlemektir.	İlköğretim 2. sınıfa devam eden öğrenciler / İstanbul ili Ümraniye ilçesindeki TEV Zahide Zehra GARRING İlköğretim Okulu’na 2009 – 2010 yılında devam eden 2. sınıf öğrencileri. Çalışmaya 110 erkek, 117 kız öğrenci katılmıştır.	Sontest kontrol gruplu deneysel model kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak kompozisyonlar yazdırılmış. Veriler deney ve kontrol grupları için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Metin halindeki kelimeler sınıf sınıf ve kontrol- deney grubu olmak üzere gruplanıp ayıklandıktan sonra kelimelerin tekrar sıklıkları, sayıları ve farklılıkları belirlenmiştir.	Yapılan değerlendirmeler neticesinde genel toplamda 15.074 adet kelime havuzda birikmiştir. Farklı kelime sayısı olarak da deney grubu 2.096, kontrol grubu 897 olmak üzere toplam 2.993 kelime ortaya çıkarılmıştır.
Çevik, 2011	Resimler ve hikâyeler kullanılarak deyim öğretmek, bu yolla da kelime servetini zenginleştirmek amaçlanmıştır.	Kırıkkale ili ilköğretim 2.sınıf öğrencileri / Şehitler İlköğretim okulu C ve F şubeleri (50 öğrenci)	Araştırmada örneklem ve kontrollü ön ve son test model kullanılmıştır. Uygulama 11 hafta haftada iki gün ve iki ders saatinde gerçekleştirilmiş. Belirlenen 30 deyim, 6 metnin içine yerleştirilmiş. Deyim, anlamın bilinmesi ve doğru kullanılması açısından değerlendirilmiş, başarı yüzde olarak ifade edilmiştir.	Resim- hikâye tekniğinin kullanıldığı deney grubunda bütün deyimlerde yüksek bir öğrenme başarısı sağlanmıştır.

Okur, 2007	İlköğretim okulu ikinci kademede (6,7, 8.sınıflar) serbest okuma etkinliği aracı olarak önerilen okuma materyallerinin (roman) öğrencilerin sözcük hazinesi ve kavram gelişimine etkisinin ortaya konması amaçlanmıştır.	2006- 2007 yılı İstanbul’da öğrenim gören 7.sınıf öğrencileri /Küçükçekmece Mustafa Eravutmuş İlköğretim Okulu’nda iki ayrı şubedeki 7.sınıf öğrencileri	Çalışmada, öntest- sontest kontrol gruplu model esas alınmıştır. Verilerin toplanmasında anket, sözcük testleri, derecelendirme ölçeği, genel sontest (evet- hayır, boşluk doldurma, çoktan seçme, eşleştirme, karşılık bulma/yazma) kullanılmıştır. Veriler bilgisayar ortamına aktarılarak SPSS 11.5 paket programı ve Excel programından yararlanılarak çözümlenmiştir.	Okuma etkinliği sözcük hazinesi ve kavram gelişimini etkilemektedir.
Uluçay, 2016	Etkinlik temelli kelime öğretiminin ortaokul öğrencilerinin söz varlığını geliştirme sürecine olan etkisini incelemektir.	Erzincan ili iki ortaokulda öğrenim gören toplam 64 altıncı sınıf öğrencisi(iki deney ve iki kontrol grubu)	Karma model kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel bir yöntem olan öntest- sontest kontrol gruplu yöntem kullanılmıştır. Nitel olarak da anket kullanılmıştır. On iki ayrı konuda yazma çalışması yaptırılmıştır. Veriler “Simple Concordance Program 4.07” ile “Microsoft Excel” yazılımları kullanılmıştır.	Kelime öğretimi etkinliklerin geleneksel yöntemle oranla söz varlığını geliştirmede daha etkili olduğu görülmüştür.
Sevinç, 2008	4.ve 5.sınıf Türkçe eğitim programında geçen “Sağlık ve Çevre” teması ile ilgili anahtar sözcüklerin kavranmışlık düzeyleri ve söz varlığı gelişimi üzerindeki etkisini belirlemektir.	2006- 2007 yılı Bolu ili “A” ilçesi 4.ve 5. Sınıf öğrencilerinin tümü.	Betimsel tarama modeli kullanılmış. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme ve doküman analizi yöntemleri kullanılmıştır. Veriler doküman incelemesi ve yarı yapılandırılmış görüşme yöntemleri ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır.	Alt problemlere ilişkin sonuçlar tablolar haline verilmiştir. En fazla ve en az kullanılan kelimeler belirlenmiştir.
Erkul, 2008	İlköğretim Türkçe ders kitaplarındaki olaya dayalı metinlerdeki söz varlığının öğrencilerin eğitimi üzerindeki etkisini belirlemek.	Manisa ili iki ortaokulu / bu okullarda öğrenim gören 8.sınıf öğrencileri	Araştırmada, karşılaştırmalı tarama modeli kullanılmıştır. Veriler anket (unutamadıkları bir olay) ve 8.sınıf ders kitabındaki olaya dayalı metinlerden veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde “Microsoft Excel” ve “SPSS” programı kullanılmıştır.	Olaya dayalı metinleri kısmen okuyan öğrencilerin, okuma durumlarına bağlı olarak bu metinlerdeki kelimeleri; kullanma, anlama ve değişik anlamlarını ayırt edebilme becerileri daha çok “kısmen” veya “az” olarak belirlenmiştir.

Aslan, 2013	7.sınıf öğrencilerinin Türkçe ders kitaplarında okuma ve dinleme metinlerindeki anlamını bilmedikleri kelimeleri tespit etmek ve bu kelimelerle 7.sınıf öğrenci çalışma kitabı ile öğretmen kılavuz kitabındaki kelime çalışmalarında yer alan kelimelerin karşılaştırmasını yapmak, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerini almaktır.	2011- 2012 yılı 7.sınıf öğrencileri, Türkçe öğretmenleri, 7.sınıf Türkçe ders kitapları ve bu kitapları hazırlayan yazılar / MEB ve Koza 7.sınıf Türkçe ders kitapları ve seçilen 7.sınıf öğrencileri, bu okullarda görev yapan Türkçe öğretmenleri ve ders kitaplarının yazarları	Tarama modeli kullanılmıştır. Öğrencilere toplam 48 okuma ve dinleme metni okutulmuş ve öğrencilerin bu metinlerdeki anlamını bilmedikleri kelimeler tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenleri ve ders kitabı yazarlarıyla görüşmeler yapılmıştır, elde edilen veriler analiz edilmiştir.	Ders kitaplarındaki kelime çalışmalarındaki kelime çalışmalarında ele alınan kelimelerin işleniş şekli, ders kitabı yazarlarının kelime çalışmalarına kelime seçme biçimleri ve öğretmenlerin kelime öğretimine yönelik uygulamaları planlı bir kelime öğretimine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.
Bursalı, 2014	Araştırmada çizgi dizilerdeki söz varlığı ortaya konularak çizgi dizilerden öğrencilerin söz varlığını zenginleştirmede nasıl yararlanılabileceğini tartışmak ve konu hakkında önerilerde bulunmak amaçlanmıştır.	Çizgi diziler / 2012- 2013 dönemde Türkiye televizyonlarında şifresiz yayın yapmakta olan tematik çocuk kanallarındaki beş çizgi dizinin ilk beş bölümü ile sınırlandırılmıştır.	Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Literatür taraması yapılarak kuramsal altyapı oluşturulmuş. Önceden belirlenen tema ve alt temalara göre çizgi diziler izlenip konuyla ilgili notlar alınmıştır. Ayrıca yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik ve frekans analizi kullanılmıştır.	Çizgi dizilerin, öğrencilerin söz varlığına katkısı genel manada olumlu bulunmuştur.
Demirci, 2015	İlkokul 3.sınıf öğrencilerinin yazılı ve sözlü anlatımlarında kullandıkları söz varlığı unsurlarını tespit etmek ve kelime öğrenme stratejilerine uygun hazırlanan etkinliklerin öğrencilerin mevcut söz varlığı kullanımları üzerinde nasıl bir değişiklik yaptığını belirlemektir.	İstanbul ili Bağcılar ilçesi Vali Cahit Bayar İlkokulu 3. Sınıfta okuyan 10 kız, 10 erkek öğrenci	Nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması kullanılmış. Veri toplama aracı olarak araştırmacı günlüğü, dokümanlar ve görsel işitsel materyaller kullanılmıştır. Verilerin analizinde gözlem, doküman analizi, içerik analizi kullanılmıştır.	Araştırmada 3.sınıf öğrencilerinin sürecin başında ve sonunda olmak üzere 4.535 kelimeye karşılık 5.579 kelime; 6 ikilemeye karşılık 51 ikileme ve 16 deyime karşılık 77 deyimli yazılı anlatımlarında kullandıkları tespit edilmiştir. Kelime öğrenme stratejilerine yönelik geliştirilen etkinliklerde öğrenilen söz varlığı unsurlarının öğrencilerin yazılı anlatımlarına yansıdığı görülmektedir.

Güzel, 2015	2013- 2014 öğretim yılı içerisinde MEB tarafından yayınlanan ve kullanılması önerilen ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin yaratıcı dil kullanımı ve sözcük öğretimi açısından yeterli olup olmadığını belirlemektir.	Öğrenci çalışma kitapları	Araştırmada inceleme konusu olan öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin tamamı, her sınıf düzeyinde ayrı ayrı tablolştırılmıştır. Oluşturulan tablolardan yola çıkılarak ilgili verilerin yüzde ve frekans analizleri yapılmıştır.	Etkinliklerin yaratıcı dili geliştirecek nitelikte olmadığı görülmüştür.
Koçkaya, 2014	İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine alternatif kelime öğretimi metotlarıyla kelime öğretimi yapmaktır.	2011- 2012 eğitim öğretim yılı Bursa ili İnegöl ilçesi merkez ilköğretim okullarında okuyan II.kademe öğrencileri	Anket uygulaması yapılmış. Veri toplama aracı olarak aktif ve pasif kelime serveti testi uygulanmış. Veriler yüzdelikleri alınarak tablolar ve grafiklerle gösterilmiştir.	Alternatif kelime öğretim yöntemlerinin klasik yöntemlere göre daha etkili olduğu görülmüştür.

Tablo 4’teki bulgulara göre öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye yönelik yapılan çalışmalarda çocuk edebiyatı eserlerinin, serbest okuma çalışmalarının, ders kitaplarının, kelime öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin, alternatif kelime öğretimi yöntemlerinin öğrencilerin söz varlığını geliştirmede etkili olduğu görülmektedir. Uygulanan etkin dinleme eğitiminin (Bulut, 2013), eğitsel oyunların (Gülsoy, 2013), izletilen çizgi dizilerin (Bursalı, 2014) öğrencilerin söz varlığına olumlu katkı sağladığı görülmüştür. Uygulanan bir diğer araştırmada da (Güzel, 2015) ders kitabındaki etkinliklerin yaratıcı dili geliştirecek nitelikte olmadığı görülmektedir.

Tablo 5. Ders kitaplarının söz varlığını geliştirme açısından değerlendirilmesi

Yazar	Amaç /problem	Evren- örneklem / Çalışma Grubu	Yöntem, veri toplama ve analizi	Bulgular
Aru, 2013	İlköğretim 1-4. sınıf Türkçe ders kitaplarında kelime öğretimine yönelik planlamanın belirlenmesi ve kazanımlardan yola çıkarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.	1, 2, 3. ve 4. sınıf ders kitapları	Literatür tarama ve doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde de içerik analizi kullanılmıştır	Temalar ve sınıf düzeylerinde kelime öğretimine yönelik sistemli bir planlamanın olmadığı görülmüştür.

Özalp, 2011	Bu çalışma; 2008-2009, 2009-2010 eğitim öğretim yılında Türkiye genelinde 1. ve 2. sınıflarda okutulan Milli Eğitim Bakanlığı baskılı Türkçe ders kitaplarındaki şiir dışındaki metinlerin kelime sayısı ve kelimelerin kişisel kelime servetine katkısını belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmadır.	2008-2009, 2009-2010 eğitim öğretim yılında Türkiye genelinde okutulan Milli Eğitim Bakanlığı baskılı ilköğretim 1. ve 2. sınıflardaki Türkçe ders kitaplarının tümü	Ders kitapları bilgisayar ortamına aktarılarak incelenmişlerdir.	1.sınıf Türkçe ders kitaplarında toplam 2300, 2.sınıf Türkçe ders kitaplarında ise toplam 7.779 kelime tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre 1. sınıfta öğretilen kelime sayısı yetersizdir. 2.sınıfta kelime sayısı birden iki katına çıkmaktadır. 1. ve 2. sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde öğrencilerin kişisel kelime servetinin aşamalı olarak artırılması ile ilgili bir planın olmadığı görülmektedir.
Başdamar, 2010	Bu araştırmanın amacı ilköğretim Türkçe dersi (6.7.8.sınıf) öğrenci çalışma kitaplarında yer alan sözcük dağarcığını zenginleştirme çalışmaları ile bu çalışmaların ölçme – değerlendirilmesini gözler önüne sermek ve bu çalışmalara ilişkin önerilerde bulunmaktır.	Öğrenci çalışma kitapları	Betimsel tarama modeli kullanılarak, der kitapları incelenmiş.	Türkçe ders kitaplarındaki sözcük dağarcığını zenginleştirme etkinliklerinde yer alan ve öğrencilerin kazanması beklenen sözcüklerin yarısına yakınının öğrencilerce sözcük dağarcıklarına yerleştirilemedikleri tespit edilmiştir.

Tablo 5’teki bulgulara göre ders kitaplarının öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye yönelik sistemli bir planlamayla hazırlanmadıkları görülmektedir

Tablo 6. Söz varlığını geliştirmeye yönelik kuramsal çalışmalar

Yazar	Yapılan Çalışma
Çeçen, 2002	Çalışmada, ilköğretim dönemi öğrencilerinin kelime hazinelerini mümkün olabildiği kadar geliştirebilmek için uygulanması gereken hususlar üzerinde durulmuştur. Kelime hazinesini geliştirmek için oyun, dramatizasyon, metin ezberleme, televizyondan yararlanma, sözlüklerden yararlanma gibi önerilere yer verilmiştir. Çalışmada, öğrencilere öğretilmesine yönelik “Temel Söz Hazinesi” adıyla bir kelime listesi önerilmiştir.
İnce, 2006	Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde dil, dilyetisi-söz-dil, dile ait ilk bilgiler, dil gelişimi, psikolengüistik kuram, öğrenme kuramı, davranışçı kuram, bilişsel kuram, dil öncesi dönemin gelişim özellikleri, dil gelişiminde kelime öğrenme aşamaları, dil gelişimine etki eden faktörler, Stern’in dil gelişimi kuramı, Piaget’in dil gelişimi kuramı, Vygotsky’ nin dil gelişimi kuramı, Türk dilinin gelişimi-sorunları, ana dili, dünyada ve Türkiye’de ana dili eğitimi konuları yer almaktadır. İkinci bölümde, kelime hazinesi, kelime hazinesinin katmanları, Türkiye’de kelime hazinesi araştırmaları, kelime hazinesi araştırmalarında kullanılan başlıca veri toplama araçları, toplam on yedi adet kelime hazinesini geliştirme yolu verilmiştir. Üçüncü bölümde, kelime ve kelimenin öğretimi, kelime tanıma ve ayırt etme, yapı bakımından kelimeler, anlam bakımından kelimeler, telâffuzları bakımından kelimeler, yazılışları bakımından kelimeler konuları ele alınmıştır. Dördüncü bölümde kelime türleri, isimlerin öğretimi, fiillerin öğretimi, sıfatların öğretimi, deyimlerin öğretimi ve terimlerin öğretimi konuları ele alınmıştır. Beşinci bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Bu çalışmalarda da öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye yönelik kuramsal bilgilere yer verilmektedir. Kelime hazinesini geliştirmeye yönelik yapılacak çalışmalar ile ilgili değişik önerilere yer verdikleri görülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Dil, insanların duygu ve düşüncelerini ifade etmesine, çevresiyle iletişim kurmasında ve kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlar (Güneş, 2014, s. 1). Bu nedenle de dil öğretimi önem kazanmaktadır. Türkçe öğretiminde de amaç Türkçeyi doğru, güzel ve etkili öğretmek, Türkçenin giderek gelişmesini, yayılmasını ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktır.

Dilin çocuğun bilişsel ve sosyal gelişiminde önemli bir yer edindiği gerçektir. Bireyin dili etkili bir şekilde kullanmasında da kişisel söz varlığının önemi ortaya çıkmaktadır. Onan'a (2014, s. 247) göre kişi hayatı boyunca kazandığı sözcüklerle ana dilini kullanmaktadır. "Kelime hazinesi, hem anlatma, hem de anlama süreci açısından son derece önemli bir kavramdır."

Çalışmamızda da eğitim alanında söz varlığını belirlemeye ve geliştirmeye yönelik lisansüstü çalışmalar ele alınıp değerlendirilmeye çalışılmıştır. Özbek (2015) de söz varlığı üzerinde "bibliyografya denemesi" niteliğinde bir çalışma gerçekleştirmiştir. Söz varlığı çalışmalarını sınıflandırmaya çalışmıştır. Bizim çalışmamızda söz varlığı çalışmaları eğitim alanıyla sınırlandırılmış ve içerikle ilgili ayrıntıya yer verilmiştir. Bu yönüyle farklılık göstermektedir. Eğitim alanında yapılan çalışmaların daha çok öğrencilerin ve ders kitaplarının söz varlığını tespit etmeye yönelik olduğu görülmektedir. Öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Ancak bu çalışmaların sayısı fazla değildir. Öğrencilerin söz varlığını ortaya koymaya çalışan çalışmalarda, öğrencilerin söz varlığının istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Ders kitaplarının söz varlığı üzerinde yapılan araştırmaların büyük bir bölümünde ise Türkçe ders kitaplarının öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye, yaş ve gelişim seviyelerine uygun olmadığı görülmektedir.

Türkçe ders kitapları öğrencilerin söz varlığını geliştiren temel kaynaklardan biridir. Demir'in (2016, s.155) belirttiği gibi ders kitapları için yazılacak veya seçilecek metinlerde daha hassas davranılmalıdır. Öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye yönelik Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yaş seviyelerine göre öğretilmesi gereken temel kelimelere yönelik bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Demirci ve Baş (2016) bu açıdan değişik sıkıntıların yaşandığını dile getirmektedirler. Hazırlanan kitapların seviyeye uygun kelimelerle oluşturulması gerekmektedir. Özbay ve Melanlıoğlu (2014, s.75) da yaş sevi-

yelerine göre hangi kelimelerin öğretileceğine ilişkin çalışmaların yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Türkçe Öğretim Programı'nda öğrencilerin söz varlığının geliştirilmesi gerektiği ifade edilmekte ancak kelime öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanılacağı ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmediği görülmektedir.

Ders kitaplarının söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmalarda aynı kademe için farklı yayınevleri tarafından hazırlanan kitapların söz varlıklarında farklı bulgular elde edilmiştir. Örneğin Apaydın (2010) tarafından yapılan çalışmada 6.sınıf kitapların söz varlıkları sırasıyla Evrensel İletişim 13.766, Koza 9.544, MEB 9.994, Özgün 12.108, Tuna 11.935 şeklindedir. Uludağ (2010) tarafından 7.sınıfların ders kitapları üzerinde yapılan çalışmada ise Erdem, Harf, Koza, MEB, Pasifik yayınevlerine ait sözcük sayısı yayınevlerine göre sırasıyla 10.901, 10.375, 8.360, 9.418, 10.292 şeklindedir. Uludağ (2010) da 8.sınıf ders kitapları üzerinde yaptığı çalışmada benzer sonuçlarla karşı karşıya kalmıştır. Ders kitaplarındaki toplam sözcük sayısı yayınevlerine göre Batu 15.095, Harf Eğitim 11.687, Koza 9.805 MEB 10.430, Pasifik 8.457 şeklindedir. Kitaplar hazırlanırken belirli ölçütlerin olması gerektiği görülmektedir. İncelenen kitapların öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye ve onların yaş seviyelerine, gelişimlerine tam olarak uymadıkları görülmüştür.

Yapılan çalışmalarda dikkat çeken bir nokta ise söz varlığı unsurlarının hangi araçlarla ve nasıl belirleneceğinin net olmamasıdır. Baş (2011) bunu nedenini şöyle açıklıyor: “Farklı amaçlarla yapılan çalışmalar, araştırmacıların birbirlerinden habersiz ve bağımsız hareket etmesi, yabancı ülkelerdeki çalışmalara olan bağımlılık, ekip çalışmalarındaki sınırlılıklar, disiplinler arası ilişkilendirmedeki eksiklikler, söz varlığı unsurlarının benimsenmesindeki ölçütler, hedef kitlenin belirlenmesi vb. faktörler bu durumun en önemli etkenleridir.” Yapılan bir çalışmada (Özalp, 2011) metinlerin kelime sayısının kişisel kelime servetine katkısını değerlendirmiştir. Metinlerdeki fiilleri, sıfatları, zamirleri, zarfları ortaya koymuştur. Balda (2009) ise çalışmasında ders kitabı metinlerindeki kelimelerin dizinini çıkarmış ve metinlerdeki deyimleri, ikilemeleri, vecizeleri vb. söz öğelerini tablolar halinde vermiştir. Yalçın ise (2005) ders kitapları metinlerinde yer alan isim, sıfat, zamir gibi sözcük türlerinin yanı sıra isim çekim ve fiil çekim ekleri gibi unsurlara da yer vermiştir. Diğer yapılan çalışmalar da benzer farklılıklar görülmektedir. Söz varlığı çalışmalarında Baş'ın (2011) da belirttiği gibi söz varlığı unsurun belirlenmesinde taban ele alınmalıdır. Çalışmanın amacı ekler üzerinde yoğunlaşmıyorsa kelimeleri kök veya gövde halinde bırakmak gerekir. Deyimler, atasözleri, kalıplaşmış sözler gibi diğer unsurlar ayrı başlıklar halinde

listelenebilir. Listelerin oluşturulmasında, sırasıyla yaygınlık, genel sıklık ve unsurun alfabetik sırası dikkate alınarak dizim yapılmalıdır.

Öğrencilerin söz varlığı verilerini belirlemek için genellikle anı, otobiyografi ve serbest konulu kompozisyonlar yazdırılmıştır. Farklı konu veya yazı türleri üzerindeki çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Verilerin toplanması ve analizinde de bir tutarlılık görülmemektedir. Bazı çalışmalarda kelimelerin el ile sayıldığı, bazılarında verilerin toplanıp incelendiği ama nasıl toplandığı ve incelendiği konusunda ise yeterli bilgi verilmemiştir. Elde edilen verilerin bilgisayar ortamına aktarılarak incelendiği görülmektedir. Bazı çalışmalarının verilerinin analizinde “Microsoft Word”, “Microsoft Excel”, “Cibakaya”, “Simple Concordance Program 4.07”, “ConcApp” ve “Metin Analizi Programı- Ergin” gibi programların kullanıldığı görülmektedir.

Yazılı anlatımdaki söz varlığını belirlemenin yanı sıra sözlü anlatımdaki söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmalar da mevcuttur. Bir araştırmacı (Obuz, 2012) 8.sınıf öğrencilerinin sözlü anlatımlarındaki aktif söz varlığını belirlemeye, diğer bir araştırmacı da (Dağ, 2017) ikinci kademe öğrencilerinin hem yazılı hem de sözlü anlatımdaki söz varlığını belirlemeye çalışmıştır. Konuşma dilinin söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmaların sayısı sınırlı sayıdadır. Baş ve Karadağ (2012) da söz varlığı üzerine yurt dışında ve Türkiye’de yapılmış en temel araştırmaları tanıttıkları çalışmalarında aynı tespiti yapmışlardır. Çalışmalar yazılı anlatıma yoğunlaştıkları için böyle çalışmaların yapılması da önem taşımaktadır. Yapılan çalışmaların evren ve örnekleme bakıldığı zaman genelde ikinci kademe öğrencilerinin söz varlığı üzerinde çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların yanı sıra az da olsa okul öncesi, ilkökul ve ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan çalışmaların da olduğu görülmektedir. Öğrencilerin söz varlığını belirlemeye yönelik çalışmaların örneklem büyüklüklerine bakıldığında ise genellikle dar örneklemliler tercih edildiği görülmektedir. Geniş örneklemliler çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Karadağ (2005) ve Kurudayıoğlu (2005) Türkiye’yi temsil edecek yedi bölgeden örneklem seçme yoluna gitmişlerdir. Öğrencilerin kelime hazinesinin genel bir görünümü elde edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmaların geneline bakıldığında öğrencilerin sahip olduğu söz varlığının istenilen seviyenin altında kaldığı görülmektedir. Alanda araştırma yapan araştırmacılar, öğrencilerin söz varlığının geliştirilmesine yönelik bir öğretim programının hazırlanması gerektiğini belirtmektedirler. Ders kitaplarının çocukların yaş ve seviyelerine uygun söz varlığını içeren metinleri içermesi gerektiğinin altı çizilmektedir. Bu açıdan da ders kitaplarının tekrardan ya-

pılandırılması gerekmektedir. Türkçe Öğretimi Programı'nda kelime öğretimine gereken önemin verilmediği görülmektedir. Öğrenme ortamında kelime öğretimi stratejilerinin oyunlaştırma, dramatizasyon, kukla gibi tekniklerle desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Çalışmamızdan hareketle ders kitaplarının hazırlanmasında sorumlu kişilere, alanda yapılacak araştırmacılara ve eğitimcilere yönelik şu önerilere yer verilebilir:

1. Araştırmalarda söz varlığını belirlemeye yönelik bir yöntem sorunu olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlarının sağlıklı bir biçimde karşılaştırılabilmesi için söz varlığı üzerine araştırma yapan araştırmacıların bir araya gelerek bilimsel gelişmeler ışığında ortak bir yöntem belirlemeleri gerekmektedir.
2. Yapılan araştırmaların büyük bir bölümü yazılı anlatım üzerine gerçekleştirilmiştir. Sözlü anlatım üzerine yapılan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Araştırmacılar konuşma dilinin söz varlığı üzerine de odaklanmalıdırlar.
3. Ders kitaplarının söz varlığı açısından uygun olması gerektiği öğretim programlarında belirtilmekte ancak bu uygunluğu belirten ölçütler belirlenmemiştir. Bu ölçütlerin de belirtilmesi gerektiği görülmektedir.
4. Okul öncesinden orta öğretimin sonuna kadar, her sınıf seviyesinde öğretilmesi hedeflenen kelime, deyim, atasözü, ikileme vd. söz varlığı unsurlarının listeleri hazırlanmalı, bu yönde oluşturulacak ölçütler öncelikle ders kitabı yazarları, bunun yanında çocuk edebiyatı yazarları ile paylaşılmalıdır.
5. Söz varlığını belirleme yönelik çalışmalar genellikle dar örneklemli olarak gerçekleştirilmiştir. Örneklem seçiminde Türkiye'yi temsil edecek yeni çalışmaların yapılması gerekmektedir.
6. Günümüzde bilgi akışı hızlı olarak akmaktadır. Bu nedenle söz varlığı üzerine boylamsal çalışmalar yapılmalıdır.
7. Ders kitapları üzerinde yapılan çalışmaların araştırmacı tarafından rapor haline getirilerek başta MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı olmak üzere ders kitabı yazarlarına ve ilgili yayınevlerine gönderilmesi gerekmektedir. Talim ve Terbiye Kurulundaki kitap inceleme komisyonları söz varlığı, söz varlığının önemi, söz varlığını arttırmaya yönelik çalışmaları dikkate almalıdır.
8. Ülkemizde derlem tabanlı söz varlığı çalışmalarının sayısı oldukça azdır. Araştırmacılar derlem tabanlı çalışmalar üzerinde yoğunlaşmalıdır.

9. Okul öncesi dönemden orta öğretim ve üniversiteye kadar her kademedeki öğrencilerin söz varlığı üzerinde çalışma yapılmalıdır. Söz varlığının gelişimi izlenmeli bunun için gerekli çalışmalar devlet eliyle ya da ilgili kuruluşlar tarafından yapılmalıdır.
10. Öğretmenler, çocukların söz varlığı geliştirmek adına onları çocuk edebiyatının nitelikli ürünleriyle tanıştırmalı, sınıf içinde eğitsel oyunlar gibi farklı uygulamalara başvurmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (2006). *Türkçenin Sözvarlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Baş, B. (2006). *1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baş, B. (2011). Söz Varlığı Çalışmalarında Kullanılacak Ölçütler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 29, ss. 27-61.
- Baş, B. ve Karadağ Ö. (2012). Söz Varlığı Üzerine Yurt Dışında ve Türkiye’de Yapılan Temel Araştırmalar. *Milli Eğitim*, 193, ss. 81- 105.
- Butler, S. Vd. (2010). *A Review of the Current Research on Vocabulary Instruction*, Portsmouth, NH: National Reading Technical Assistance Center, RMC Research.
- Demir, C. ve Yapıcı, M. (2007). Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), Afyonkarahisar.
- Demir, C. (2016). Türkçe Eğitim-Öğretim Programları ve Kişisel Söz Varlığı. *Milli Eğitim*, 210, ss. 141- 161
- Demirci, S. ve Baş, B. (2016). İlkokul 3.Sınıflarda Söz Varlığının Geliştirilmesi Üzerine Bir Eylem Araştırması. *Milli Eğitim*, 210, ss. 215-235.
- Esgin, A. (2016). Yurt Dışında Yapılmış Söz Varlığı Çalışmalarının Yöntemleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Milli Eğitim*, 210, ss. 55- 83.
- Göçer, A. (2009). Türkçe Eğitiminde Öğrencilerin Söz Varlığını Geliştirme Etkinlikleri ve Sözlük Kullanımı. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volum*, (Sözlük Özel Sayısı), 4/4 Summer.
- Güneş, F. (2016). Türkçenin Öğretim Üstünlükleri ve Zenginlikleri. *Milli Eğitim*, S. 210, 93-113.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Pegem Akademi.

Karatay, H. (2007). Kelime Öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.27(1), ss.141-153.

Karatay, H. (2011). *Okuma Eğitimi*. Ankara: Berikan Yayınevi.

Kurudayıoğlu, M. ve Soysal T. (2016). Cumhuriyet Dönemi Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Söz Varlığının Geliştirilmesi Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim*, S. 210, 115-140.

Onan, B. (2014). *Anlama Sürecinde Türkçenin Yapısal İşlevleri*. Ankara: Nobel Yayınları.

Özbay, M. ve Melanlıoğlu D. (2008). Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: V, Sayı: I, 30-45

Özbek, E.E (2015). Türkiye’de «Söz Varlığı» Çalışmaları ve Bunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *AKAD*, Yıl: 3, C:3, S: 5 (Mayıs 2015), 23-38.

Temizkan, M. (2009). *Metin Türlerine Göre Okuma Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

TDK (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İncelenen Araştırmalar

Açıkgöz, B. (2008). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının kelime serveti bakımından değerlendirilmesi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Apaydın, N. (2009). *6. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Arslan – Kutlu, H. (2006). *MEB ilköğretim 6, 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin söz varlığı açısından değerlendirilmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Aru, S. A. (2013). *Yeni ilköğretim programına göre hazırlanan Türkçe ders kitaplarında kelime hazinesini geliştirmeye yönelik planlamanın incelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Aslan, T. (2013). *7. sınıf öğrencilerinin Türkçe ders kitaplarındaki anlamını bilmedikleri kelimelerden hareketle söz varlığını geliştirmelerine yönelik bir araştırma*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Avkapan, A. (2006). *Orta öğretim 11. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarında kelime hazinesinin öğretimi üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aykaç, N. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin yazılı üretimlerinde yer alan söz varlığı üzerine bir inceleme (Van ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Baldan, N. (2009). *Yeni program 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin kelime serveti ve güçlük seviyesi*. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa.
- Başdınar, G. (2010). *Yazılı çalışmalar yaptırılarak öğrencilerin sözcük dağarcığını zenginleştirme uygulamaları, etkinlikleri ve ölçme değerlendirmeleri*. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan.
- Başpınar, O. (2008). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Manisa / Turgutlu ilçesi örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Bayram, İ. (2007). *9. sınıf Türk edebiyatı kitabının öğrencilerin kelime hazinesi katkısı üzerine bir araştırma- Kurtalan Çok Programlı Lisesi, Batman Anadolu Öğretmen Lisesi, Batman Lisesi örneği*- Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Baysal, A. D. (2007). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarının kelime serveti bakımından değerlendirilmesi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Bulut, B. (2013). *Etkin dinleme eğitiminin dinlediğini anlama, okuduğunu anlama ve kelime hazinesi üzerine etkisi*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- Bursalı, H. (2014). *Çizgi dizilerin beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısı*. Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Büyükhellaç, S. (2014). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının incelenmesi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Cesur, O. (2005). *(Kastamonu ilinde bir inceleme) pansiyonlu ilköğretim okulu öğrencileri üzerinde kelime serveti araştırması*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

Çabaz, Y. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime servetinin belirlenmesi (Kırklareli/Merkez örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Çeçen, M.A. (2004). *İlköğretim Öğrencilerinde Kelime Hazinesinin Geliştirilmesi*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

Çelik, A. (2015). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarının söz varlığı üzerine art zamanlı bir inceleme 1947 tarihli Türkçe 1 ve MEB 2014 Türkçe 6 ders kitapları örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Çevik, A. (2011). *İlköğretim ikinci sınıf öğrencilerinin kelime servetini zenginleştirme üzerine deneysel bir çalışma*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.

Çıplak, M. (2005). *Uşak Merkez İlköğretim 5., 8. ve 11. Sınıfların Yazılı Kelime Hazinesinin Belirlenmesi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Çiftçi, M. (1991). *Bir grup yükseköğrenim öğrencisi üzerinde kelime serveti araştırması*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Dağ, M. (2017). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı ve sözlü anlatım becerilerinde kullandıkları söz varlığının araştırılması*. Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.

Daharlı, G. (2012). *5. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi*. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Demirci, S. (2015). *İlkokul 3.sınıflarda hedef söz varlığının geliştirilmesi üzerine bir araştırma*. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Doğan, F. (2016). *Türkçe dersi ortaokul öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin söz varlığı üzerine bir araştırma*. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Siirt.

Duru, K. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime servetinin belirlenmesi (Uşak / Sivaslı örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

- Eğilmez, N.İ. (2010). *İlköğretim Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarına aktarımı*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bursa.
- Ekmen, H. (2009). *2005 programına göre hazırlanan 7. sınıf Türkçe ders kitabının söz varlığı bakımından incelenmesi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Erkul, A. B. (2008). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe kitaplarındaki olaya dayalı metinlerin, öğrencilerin söz varlığını geliştirmedeki etkisi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Fırat, H.A. (2011). *Ortaöğretim 9. sınıf öğrencileri üzerinde kelime hazinesi araştırması: Gaziantep örneği*. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis.
- Gülsoy, T. (2013). *6. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesinin geliştirilmesinde eğitsel oyunların etkisi*. Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
- Günay, F. (2007). *8.sınıf Türkçe ders kitabının kelime serveti bakımından incelenmesi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Güzel, G. (2015). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarında sözcük öğretiminin yaratıcı dil öğretimi açısından değerlendirilmesi*. Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Hancı, G. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime servetinin belirlenmesi (Uşak / Banaz örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- İnce, H.G. (2006). *Türkçede kelime öğretimi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- İpekçi, A. (2005). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kelime serveti üzerine bir araştırma*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- Karadağ, Ö. (2005). *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*. Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Karahan, A. (2007). *İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Uşak/Ulubey köy okulları örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

- Karakaya, İ. (2011). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime serveti üzerine bir araştırma: Uşak/Eşme örneği*. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak.
- Kaya, E. (2008). *İlköğretim II. kademe Türkçe ders kitaplarında sözcük varlığı incelemesi*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Koçkaya, Y.G. (2014). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine klasik yöntemlerle verilmeye çalışılan kelime öğretimi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kurudayıoğlu, M. (2005). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Obuz, F.G. (2012). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin sözlü anlatımlarındaki aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Uşak/Ulubey örneği)*. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak.
- Okur, A. (2007). *Serbest okuma etkinliğinin sözcük hazinesi ve kavram gelişimine etkisi (Meb tarafından ilköğretim II. kademe öğrencilerine önerilen 100 temel eser örneğinde)*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Öz, G. (2012). *İlköğretim sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı bakımından incelenmesi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- Özalp, B. (2011). *İlköğretim 1. ve 2. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime sayısının kişisel kelime servetine katkısının değerlendirilmesi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Öztekin, M. (2008). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Düzce/Akçakoca örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Pilav, S. (2008). *Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Savaş, M. (2010). *6 yaş öğrencilerinin sahip oldukları kelime servetinin çeşitliliği değişkenler açısından değerlendirilmesi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Serarslan, N. (2010). *Konya Ereğli Atatürk İlköğretim Okulu 6. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

- Sevinç, M. (2008). *Anahtar sözcüklerin söz varlığını geliştirmeye etkisi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- Tosunoğlu, M. (1998). *İlköğretim okuluna başlayan öğrencilerin okuma-yazma öğrenmeden önceki kelime serveti üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tuğyan, Ö. (2010). *Bazı öğretim materyalleri kullanımının ilköğretim 2. Sınıf öğrencilerinin kelime servetine etkisi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Turgut, A. (2008). *İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Uşak ili/ merkez örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Turhan, H. (2010). *8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin söz varlığı açısından incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tülü, M. (2012). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Uşak/Eşme örneği)*. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak.
- Türkyılmaz, M. (2013). *Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımdaki aktif kelime hazinesinin belirlenmesi: Kırşehir/Akçakent örneği*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Uluçay, M. (2011). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki metinlere altyapı oluşturmada yeterliliği*. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan.
- Uluçay, M. (2016). *Etkinlik temelli kelime öğretiminin ortaokul öğrencilerinin söz varlığını geliştirme sürecine etkisi*. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- Uludağ, Ç. (2010). *7. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Uslu, K. (2010). *MEB 9. sınıf Türk edebiyatı ders kitabındaki metinlerin söz varlığı açısından değerlendirilmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Uyar, Ö.B. (2012). *8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin öğrencilerin söz varlığına katkısı*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun.

Yalçın, S.K. (2005). *İlköğretim 1. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı unsurlarının eğitsel açıdan değerlendirilmesi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

Yazı, Z. (2005). *Ortaöğretim 10. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yiğit, A. (2011). *Milli Eğitim Bakanlığı 8.sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin kelime serveti açısından incelenmesi*. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Yiğittürk, H. (2005). *Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Extended Abstract

People express their emotions and thoughts by employing the unlimited skills, which develop lifelong, and are offered by the language. Mental skills like thinking, understanding, inquiry, research, problem-solving are important in this process. In acquiring the ability to use all these skills in an effective manner, and to have an important position in society, the place and importance of vocabulary is significant because the development of one's understanding and speaking skills is possible only if s/he has an enhanced vocabulary. The vocabulary means the words used by a nation in time. Meanwhile, vocabulary also reflects the culture, knowledge accumulation, thought world, and lifestyle of a nation. The vocabulary of a language enlightens its history; and reflects the changes in voice, form, syntax, and meaning that have been compiled through centuries, which shows the changes between other languages. The development of vocabulary is extremely significant for the individual and for the society. When the Turkish teaching curricula were examined, it was observed that there were studies conducted to develop the vocabulary of students; and the acquisitions were arranged in this direction. The importance of Turkish lessons is great to improve the language skills of students at primary level. In the curricula, the structure and hierarchy of acquisitions starting from the 1st Grade to the 8th Grade were designed to help students improve their basic language skills and high-level cognitive skills. When the specific aims of the curricula were analyzed, it was observed that the aims were mentioned as "ensuring that language taste and consciousness is achieved; and enriching the vocabulary based on what is read, listened/watched; and also ensuring the development of emotions, thoughts and imagination". It is stated that having a developed vocabulary is important for the students to be more productive in understanding and expressing language skills. Vocabulary has a great importance for the students to be able to understand what they read or what they listen to in a proper manner, and to transfer their thoughts to other people in an accurate manner. The efficient use of thought processes and understanding and expressing basic language skills depend on an enhanced vocabulary. It was emphasized in many previous studies that the vocabulary of students developed their skills of understanding and expressing; and these skills also increased their levels of academic success. The importance of Turkish language coursebooks and the methods and techniques used in the learning medium are great to improve the vocabulary of the students. It is necessary that the coursebooks which have great importance in improving the vocabulary of students and therefore the vocabulary in the coursebooks need to be transferred to the specific vocabulary of students with different methods and techniques. The coursebooks are the ones that every student has to read. In the preparation of these books, the basic vocabulary determined by the educational levels or age groups must be taken as the bases. Especially when writing or selecting texts that will be included in the Turkish and literary books, special care must be given to include the basic vocabulary that is determined besides the criteria to be cared for in terms of content. Vocabulary must be acquired by students in the learning medium in

the light of suitable methods and techniques. The main aim of the present study was to evaluate post-graduate studies conducted to identify and develop the vocabulary of students. Another aim of the study was to give an idea to researchers who want to conduct studies in this field, and to shed light on the works that may be done. The study was a descriptive one; and the data were collected by the Document Review Technique. The universe of the study was defined as the postgraduate studies conducted on vocabulary in Turkey. The sampling of the study was defined as the studies conducted to identify and develop the vocabulary in the educational field in the context of studies conducted on vocabulary. The theses examined in the study were accessed on the website of HIC, National Theses Database Center between 20 May 2018 and 26 June 2018. The database was scanned by writing word groups such as “vocabulary”, “words used”, “vocabulary teaching”, and “teaching words”. The theses found were examined and the duplicate ones were eliminated. In the course of the study, quotations were made from abstracts, problems, objectives, methods, and conclusions of the theses. Then these studies were collected under different content categories after the necessary examinations. In the analysis of these theses, the Descriptive Analysis Method was employed. The purpose in Descriptive Analysis is to organize, interpret and present the findings to readers. In studies that aimed to determine the vocabulary of students, it was observed that the vocabulary of students was not at a desired level. Most of the studies conducted on vocabulary of the coursebooks showed that Turkish coursebooks did not comply with the age and development of the vocabulary levels of the students. In some studies, it was reported that the texts in the coursebooks did not comply with the vocabulary levels of students in terms of vocabulary. According to the findings, it was observed that the studies on determining the vocabulary in the coursebooks were mostly conducted on Turkish coursebooks used in primary education. It was observed that there was a limited number of studies in Turkish Language and Literature coursebooks in Secondary Education Level. The texts in the coursebooks were transferred into the computer medium and necessary checks were then made after necessary corrections were made. In some studies, words were counted by hand by using “Microsoft Word” and “Microsoft Excel” programs. In the analyses of the texts, it was determined that programs like “Cibakaya”, “Simple Concordance Program 4.07”, “ConcApp” were employed. According to the findings, in studies conducted on improving the vocabulary of students, it was determined that children’s literature works, free reading exercises, coursebooks, activities based on vocabulary learning strategies, alternative vocabulary teaching methods were influential in improving the vocabulary of students. The researchers in this field reported that a teaching program for vocabulary development of students must be prepared. It was emphasized that coursebooks should contain the texts that has vocabulary that is appropriate to children’s ages and levels. In this respect, coursebooks need to be re-structured. It was observed that Turkish Teaching Curriculum does not give the required importance to vocabulary teaching. It was determined that the vocabulary teaching strategies in the learning medium should be supported by dramatization and puppetry techniques.